

LXXV/11

سنه : ۵

ابول - تشریہ اول ۱۹۲۷

صافی : ۳۲

دارالفنون

حقوق فائزہ لکھنؤ

مقوق ، اقتصادیات

ایکلی آمدہ بر نشر اولنور

مندرجات

قسم مفروق	قوة قضائيه
تورك حاكى قوانينك تشكيلات اساسيه توافق ويا عدم توافقى تقدیر	مصدق رشید
حقى حائزیدر ؟	موسيو قروزات (مترجى)
انتفاع حق	م. كمال الدين
اخلاق وظائفك مؤيدہ قانونيه	صديق سامى
حقوق فا كوله لرى وغايه لرى	عبدالحق كمال
	م. كمال الدين
مدرس محمد جلال بك مرحوم	على كمال
كتايبات	موسيو قروزات (مترجى)
حكم محكمه لرى مقرراتندن مالطه دعواسى	ناصرذ
	(مترجى)
	سعاد خيرى

استانبول — يكي مطبعه

۱۹۲۷

قوة قضائیه

برنجی فصل

تفریق قوا - قوة قضائیه نك استقلالی ، قوة اجرائیه و تشریعیه ایله مناسبتی

۱ - صوك عصرده یاییلان تجربه لرله نابتدر كه بر مملكتده فردك حریت و حقوقی تأمین ایچون قوتلرك تفریقی لازم و ضروریدر .

۱۶ رمضان ۱۳۴۲ و ۲۰ نيسان ۱۳۴۰ تاریخی تشکیلات اساسیه قانونمرك ۳ نجی ماده سنده « حاکمیت بلا قید و شرط مملتك » اولدیغی تأیید و تصریح ایدلمشدر .

آنجق حاکمیتك اوصاف و ایجاباتی ، بوتون تورلرك دوغریدن دوغری به اجرا و استعمال ایده مزلر . بواساسك ، توركیه كبی نفوسی چوق اولان مملكتلرده قابل تطبیق اولمادیغندن قطع نظر ، فعلیاتده ، قوتلرك برالده تمرکز ایتمی محذورلرینی دعوت ایدر . فقط اسویچره كبی بعض كوچوك مملكتلرده ملت ، رهفه راندوم صورتیله بعض شرائط داخلنده مجلس طرفندن قبول اولونان قانونلری رد ایتك صلاحیتی حائزدر .

۲ - بناء علیه ملت نامه حاکمیتك اجراسنه بعض مقاملرك توکیل و مأمور ایدلمسی لازم کلمکدهدر .

تشکیلات اساسیه قانونمرك ، بو کونکی حقوق علماسنك اکثریتك فکرینه تابع اوله رق و بر چوق اجنبی دولتلرك قانون اساسیلرینه امتثال ایدرك بالجه اوصاف و ایجابات حاکمیتی اجراییه عینی مقامی مأمور ایتماش و بالعکس اوصاف حاکمیتی تفریق ایدرك هر برینی اجراییه مختلف مقاملری مأمور ایتمشدر .

اولا حاکمیتك ایجابندن اولان قانون یا یق صلاحیتی بویوك ملت مجلسنه تودیع ایدلمشدر . « مجلس ، تشریع صلاحیتی بالذات استعمال ایدر . » ماده : ۶

ثانیاً قانونلری تطبیق ایتك ، بونلر موجبجه امر و نهی ایتك ، دولتی تمثیل ایتك اوصافی ، وظیفه اجراییهده داخل اولوب بوده مجلس نامه و طرفندن منتخب رئیس جمهور و اونك تعیین ایده چکی اجرا و کیللری هیئت طرفندن استعمال اولونور . (ماده : ۷)

ثالثاً «حق قضا، ملت نامہ، اصولی و قانونی دائرہ سہندہ مستقل محاکم طرفندن استعمال اولونور.» (مادہ : ۸)

۳۔ قانون اساسیمزدہ قبول ایدیلش اولان قوای دولتک اوچہ آیرلمسی اساسی بوکونکی حقوق عامہ مؤلفلری آراسندہ برچوق اختلافلرہ سببیت ویرمشدیر . بعض حقوق عامہ متخصصلری قوای دولتی ، قوہ تشریعیہ ، قوہ اجراییہ اولق اوزہ ایکی بہ تفریق و قوہ قضاییہ بی ، قوہ اجراییہ نک برجزئی عد ایتکده در . حتی بعض حقوق عامہ علماسی تفریق قوا اساسندہ قطعاً معترضدر .

بواختلافلرک ایضاحی موضوعمزدہ داخل دکلدر . یالکز شوراسنی قید ایتک ایسترزک ، قوہ قضاییہ بی ، قوہ اجراییہ دن عد ایدن علمادہ ، اداری مأمورلر ایله عدلی مأمورلرک بربرینہ قارشی متقابلاً استقلالی اساسنہ طرفداردرلر . همان متمدن مملکتلرک کافہ سہندہ قوہ قضاییہ ، فعلاً قوہ اداره دن تفریق ایدلمشدیر .

۴۔ تفریق قوا قاعدہ سی ، تشریع ، اجرا ، قضا ایله توظیف ایدیلن مأمورلرک یکدیگرینہ عائد وظائفہ مداخلہ ایدہ مامسنی ، بربرینہ قارشی مستقل و غیر تابع بر وضعیتہ بولمسنی ایجاب ایتدیرر .

شوقدرکہ بوتون قوتلر ، عین سیاسی وجودک مختلف اعضالری اولدیغندن آرارلندہ برارتباط تأسیس ایدلمسی ، برینک دیکرینی مراقبہ ایتسی وبالخاصہ اختلاف حالندہ برینک صوک سوزی سویلمسی ضروریدر . قوتلرک نام بر استقلالی حالندہ انتظام اورتہ دن قالقار . تشکیلات اساسیہ قانونمزدہ بوآهنکی تأمین ملاحظہ سیلہ قوتلرک یکدیگرینی مراقبہ سی اساسی قبول ایتکده در .

قوہ تشریعیہ بی تمثیل ایدن بویوک ملت مجلسی ایله ، قوہ اجراییہ بی تمثیل ایدن ریاست جمهور واجرا وکیللری هیئتی آراسندہ کی مناسبی تفصیل موضوعمزدہ خارجندہ اولدیغندن یالکز قوہ قضاییہ نک قوہ تشریعیہ واجرائیہ بہ نظراً استقلالی و بونلر آراسندہ کی مناسبی تفصیل ایدہ جکزر .

۵۔ تشکیلات اساسیہ قانونمزدک ۸ نجی مادہ سہندہ تصریح ایدلدیکی وجهلہ قضا وظیفہ سی مستقل محکمہ لر طرفندن استعمال اولونور . ۵۴ نجی مادہ دہ ذکر ایدلدیکی وجهلہ «حاکم بالجمہ دعوالرک محاکمہ سہندہ و حکمندہ مستقل و ہر درلومداخلتدن آزادہ

اولوب آنجق قانونك حكمه تابعدرلر . « محكمه لرك مقرراتي توركيه بويوك ملت مجلسي واجرا و كيللري هيئتي هيچ بوجهله تبديل وتغير وتاخير وانفاذ احكامنه ممانعت ايدمهز . »
 ۶ — بوماده لردن واضحاً آكلاشيله جنبي وجهله قوة قضائيه اولاقوة تشريعيه يعني بويوك ملت مجلسنه قارشي مستقلدر . مجلس ، قوة قضائيه نك وظيفه سنه داخل اولمسي لازم كلن بر وظيفه يي اجرا ايدمهز : ايكي فرد آراسنده كي بر نزاعي حل ايدمهز ؛ معين بر دعوانك حلنه مؤثر اولمق اوزره قانون ياپاماز . بر محكمه دن صادر اولان قراري تبديل ويا تغيير ايدمهز ويا تاخير اجراسي ايچون قانون ياپاماز . شو قدر كه قوة تشريعيه نك قوة قضائيه عائد وظيفه لره مداخله صلاحيتي اولماسي نظايدر : حقيقتده قوة تشريعيه نك بوكي تجاوزلرينك اوكنه كچه جك قانوني مؤيدلر يوقدر . مجلس ، صلاحيتي تجاوز صورتيله قانون ياپارسه ، فيكر مزه كوره ، بوقانونك تطبيقي مجبوري اولور . محكمه لره ، بر قانوني ، تشكيلات اساسيه قانوننه مخالف عد ايتك وبوني تطبيق ايتامك صلاحيتي حازر دكلدرلر .

نظري اوله رق محكمه لرك ، بر قانوني ، تشكيلات اساسيه مخالفتي سبيله ، حكمنسر عد ايدمه بيلمك صلاحيتلري تسام اولونمق لازمدر . بوكونكي حقوق علماسي بوفكرده در . فقط فرانسه ده محكمه لرك ، بر قانوني قانون اساسيه مخالفتي سبيله كائن لم يكن عد ايدمه ماملري ، قانون اساسي ايجابندن اولديني قدر بزده ده بوصلاحيتي حازر اولماملري قانون اساسينك دلالتندن آكلاشلمقمده در .

في الحقيقه تشكيلات اساسيه قانونمرك ۵۲ نجى ماده سي موجبنه اجرا و كيللري هيئتي طرفندن احكام جديده يي محتوي اولماق وشوراي دولتك نظر تدقيقندن كچيرلك شرطيله ، كرك قانونلرك صورت تطبيقي ارئه وكرك قانونك امر ايتديكي خصوصاتي تثبيت ايچون ياپيله جق نظامنامه لرك قانونلره مغايرتي اولديني تدقيق وبالنتيجه بونلري حكمنسر عد ايتك بويوك ملت مجلسنك صلاحيتي جمله سندنر .

أولويتله مجلسك قرارينه اقتران ايتمش بر قانونك ، قانون اساسيه مخالفتي ادعاسي محكمه لرده درميان ايديله مز . واقعا ، سابقاً پارس حقوق فاكولته سي مدرسلردن وبالاخره تمميز اعضاسندن متوفالبرتيسيه نك ۱۹۲۵ طبعلي اصول محاكمه حقوقيه اثرنده ده (نومروه : ۲۷) قبول ايتديكي وجهله قانون اساسي ده خلافيه صراحت اولمسه ايدى اجتهاد ايله محكمه لرك بوصلاحيتي قبول لازم كله جك ايدى . فقط بزه كوره ۵۲ نجى ماده نك

دالاتی کافیدر . تشکیلات اساسیه مزده ، بونقطه نك بالخاصه تصریح ایدلما سی ، محکمه لرك بوباید صلاحیتلری اولمادینی طبیعی عد ایدلمسنددر .

۷- مع مافیه بویوک ملت مجلسی ، تشکیلات اساسیه قانوننك مساعده سی درجه سنده قضایا شلرینه مداخله و بودرجه ده محکمه لردن صادر اولان قرارلری تعدیل و یا تأخیر انفاذینه قرار ویره بیلیر . از جمله ۲۶ نجی ماده موجبنجه جزاء محکوم ایدیلن کیمسه حقنده «عفو اعلانی . جزالرك تخفیف و یا تحویلی ، تحقیقات مجازات قانونیه نك تأجیلی ، محکمه لردن صادر اولوب قطعیت کسب ایتمش اولان اعدام حکملرینك انفاذی » مجلسك صلاحیتی جمله سندندر .

بناءً علیه مجلسك عدم مداخله سی ، برأت قرارلرینی رفع ایده جك ، ویا بر حقوق دعوانده طرفیندن بری لهنه ویریلن قراری بوزه جق ویا بوقراری اورته دن قالدیره جق بر قانون یا پامامقندن عبارت قالمقده در .

۸ — محکمه لرده قوه تشریعیه نك صلاحیتی داخلنده اولان بر خصوصی اجرا ایده مزلر . حادثات مماثله ومستقبلده قابل تطبیق اولمق اوزره قرار ویره مزلر . شو قدرکه ۱۰ مایس ۱۹۲۶ تاریخلی « محکمه تمیز تشکیلاتنك توسیغه دائر قانون » ک

۵ نجی ماده سی موجبنجه محکمه تمیز هیئت عمومی سنده اعضاء موجوده نك « اوچده ایکدنك اتفاقله اتخاذ اولوناجق قرار مائل ایشلرده مابه الامثال اولور . » بناءً علیه محکمه تمیز بونقطه دن قوه تشریعیه خاص بر وظیفه یی ایفا قدرته مالکدر .

محکمه تمیزك اجتهادی ، ینه کندی طرفندن قابل تبدیلدر . تقرر ایتمش بر اجتهادك تبدیلنه لزوم حاصل اولدقده کیفیت بردائره نك ویا باش مدعی عمومینك سوقی اوزرینه ویا رأساً برنجی رئیس طرفندن هیئت عمومیه اجتماعه دعوت ایدیلره نك مسئله حقنده یکیدن قرار اتخاذ اولونور .

۹ — محکمه تمیزك ، قانونی عمومی صورتده تفسیر صلاحیتی ، قوه تشریعیه نك یاپدینی قانونه نظراً وصف اعتباریله چوق فرقلی اولماق لازمدر . قوه تشریعیه نك یاپدینی قانون ، ماقبلنه شامل اولمادینی کبی ، محکمه تمیزك تبدیل ایتدیکی اجتهاده ماقبلنه شامل اولمالیدر . مع مافیه محکمه تمیز قانون یا پامایوب تفسیرایله اکتفا ایتمك لازم کلدیکندن بونقطه ده مناقشه ایدیله بیلیر .

یکی قانونلره هنوز انسیت ایدلمدیکی زمانمزدده محکمه تمیزك اولجه یاپدینی بر خطایی یکی بر مسئله مناسبتیله تصحیح ایچون آغیر واوزون مراسمه تابع اولسی ، جای تأمل کورولور .

قانون مدینک ۱ نجی ماده سی موجبہ حاکم ردعوادہ قابل تطبیق اولان حکمی قانوندہ بولہ مازسہ واضع قانون کی حادثہ تطبیق ایجاب ایدن قاعدہ بی تعیین ایدہر . فقط حاکم بولدینی بوقاعدہ ویا قانونی شو ویا برمعنادہ تفسیر ایتسی ، بالکثر منازعہ ایدیلن حادثہ بہ مخصوص ومنحصردر . حاکم ، بالاخرہ اوکا تماماً بکثرہین دیگر ردعوادہ دخی ، ایضاح ایتدیکمز قید احترازی داخلندہ ، مخالف بر حکم ویرہ بیلیر .

۱۰ — محکمہ لر ، مجلسدن اصولاً قرار ویریلہرک رئیس جمہورک تصدیقہ اقتراں ایتدکن صوکرانشر واعلان اولونان قانونلرک حکمی ، عدالتہ ، ویا منافع عمومہ بہ مخالف بولملری کی ملاحظت ایلہ تطبیقندن امتناع ایدہ مز لر . ردعوادہ ، بر قانونک تطبیق ایدیلہرک احکامنہ مخالف اولہرق ویریلن قرار ، تمیزاً نقض ایدیلیر . آنجق محکمہ تمیزک بر قانونی تطبیقندن امتناع ایدہرک ویردیکی حکمی ، بویوک ملت مجلسی نقض ایدہ مز . مجلس وعدلیہ وکیلی نفوذینی استعمال ایدہرک مستقبل حادثات مماثلہدہ قانونی تطبیق ایتدیرمکہ چالیشیر .

۱۱ — قوة قضائیه ایلہ قوة اجرائیہدہ یکدیگریہ نظرأ مستقلدیر . قوة اجرائیہ رئیس ویا مأمورلری ، دعوالری رؤیت ومحکمہ لردن صادر اولان قرارلری انفاذدن امتناع ایدہ مز . محکمہ لردہ تطبیق ایدلک اوزرہ تعلیمات یاپاماز ومحکمہ لری قانونی معین برشکلده تطبیق وتفسیرہ اجبار ایدہ مز . بناء علیہ محکمہ لر قانونک تعیین معناسی حقندہ عدلیہ وکالتندن تاقی ایدہ جکلری امری انفاذدن امتناع ایدہ بیلیر لر . وقتیلہ محکمہ لرک ، تصادف ایتدکلری مشکلاتی حل وقانونک نہ شکلده تفسیر ایدیلہ جکنی بیان ایتک اوزرہ متشکل انجمن عدلیہ الغا ایدلشدیر . قضا ، ملت نامنہ اجرا ایدیلیر .

متقابلاً محکمہ لر ، قوة اجرائیہ نک صلاحیتی داخلندہ اولان بروظیفہ بی ایفادن ممنوعدر لر . اداری قرارلری ابطال ایتک ، بونلرک اجرائی تأخیر ایتک حققی حائز دکلدیر لر . شو قدرکہ محکمہ لر ، اداری بر معاملہ بی ابطالہ تشبث ایدہرلرسہ ، محکمہ دن قرار صدورینہ ممانعت وبوقرارک ابطالی تأمین ایچون معین بر اصول یوقدر . فرانسدہ بویلہ بر حالده قوة اجرائیہ اختلاف محکمہ سندن مسئلہ نک حلنی طلب ایدہ بیلیر .

۱۲ — قوة قضائیه ایلہ قوة اجرائیہ نک تفریق قوة قضائیه نک استقلالی وبالنتیجہ عدلیہ نک سیاستہ قاریشمامسنی تأمین ایدر . آنجق مصلحتک ایجابی اولہرق بعض احوالده قوة اجرائیہ نک عدلیہ بہ مداخلہ بی لازملی عد اولنشدیر .

اولا ھاكېملىك تەيىننى قوۋا جرائىمىيە ئاندىر . قوۋا جرائىمىيەك ھاكېملىرى تەيىن ايتىمى
 اصولىدە ھەممەي قانۇنلار ھەم ضررلار واردر . فقط معين بر اصوله توفيقاً ھاكېملىك قوۋا
 جرائىمىيە طرفىدىن تەيىنلىنىدەكى قانۇنلار ھەم چوق اولدىغىدىن بواصول بزدە اولدىغى كېي دېكېرلىك
 چوق ئىككىلىرىدە قىبول اولتمىدۇر . قانۇن ھەم مەھزورلىرى ھاكېملىك انتخابى فصلىدە ايضاح ايدىلە چكدر .
 ئايمىا محكمەلەر ، ادارى دعوالرى حل ايتىمىدىن مەنوعدر . ۲۳ تشرىن ئاى ۱۳۴۱ و ۶
 جەازى الاول ۱۳۴۴ تاريخلى شوراي دولت قانونىك ۱۹ نچى ماددىسى موجدېجە : عدلىه
 محكمەلرى « آ - رۇيتى محاكم عدلىهك وظيفەسى خارجىدە بولونان مسائل حقندەكى ادارى
 معاملات ومقرراتدن دولايى حقوقى مەخل اولانلار طرفىدىن اقامە اولونان » يعنى مأمورين
 ادارهك ادارى قانونلىرى تطبيق مناسبتىلە اجرا ايتىدكلىرى معاملاتدن مەولدىك كرك ابطال معاومە
 وكرك ضرر وزيان دعوالرىنى رۇيت ايدە مەز . فقط ادارى مأمورك وظيفە مأمورىيەلرىنى
 ايضاً ئاتىلىدە ، ادارى قانونلىك تطبيقتىك ضرورى نتيجهسى اولمايان معاومەلەرنى مەولدى
 دعوالر ، عدلىهك صلاحيتىدە بولمىق لازمدر (۱۳ نومرويه مراجعت)

« ب - خدمات عمومىيەدن برىنى ايفام مقصديە عقد ايدىلن مقاولەلردن دولايى عاقدلر
 آراسىدە تەكون ايدن اختلافلر : مە مافىە بزدە كورە بومادەدن ، ظاهرى شمولى نظردقتە
 آلەرق دولت ايلە فرد آراسىدە ھەھانچى بر مقاولە سببىلە تەحدث ايدەن اختلافك شوراي
 دولتىدە حل ايدىلە چكى معناسى چىقار ماملىدر . زىراقانونك مقصدى بواولسە ايدى واضحا
 بيان ايدرايدى . بزدە كورە بوافادەدن ، دولتك قدرت عامە صفتىلە ، يعنى ھاكىمىتك ضرورى
 ايجابىدىن اولان وبرفرد طرفىدىن ايفاسى جائز ومتصور اولمايان بر معاومە مەمنندە ياپدىغى
 مقاولەلرى قصد ايتىمك لازمدر . ازجملە دولت ، بر خصوصى انحصار آلەرق بونى ايشلىتمك
 اوزرە بر شرىكتە امتياز وبررسە امتياز مقاولەلىك مەناسىدىن مەولدى اختلاف محاكم عدلىه
 حل ايدىلە مەز .

« ج - ادارى قرارلىك تەيىن معناسى : ادارى مقررات ومعاملات حقندە صلاحيت
 وشكل واساس ومقصد جەھەتلەرنى بىلە قانۇنە ويانظامە مەخلقتدن دولايى ابطال ، دعواسى .
 « د - ادارى مەقاملر آراسىدە وظيفە و صلاحيتدن مەولدى اختلافلر » عدلىه محكمەلەرنىدە
 حل ايدىلە مەز .

۱۳ — عدلىه محكمەلەرىنىك حل ايدەمىيە چكى بومسائل رۇيت ايتىمك اوزرە مەزكور
 ۱۳۴۱ قانۇنى ايلە مستقىل بر شوراي دولت تەشكىل ايدىلىدۇر . شوراي دولت ، قانونىك ۲۴ نچى

و متعاقب ماده لرنده بیان اولونان خصوصی بر اصول محاکمه تبعاً بومسائلی تدقیق ایله قرار ویرر .

« اداری دعوالر حقنده شورای دولتن صادر اولان حکملر هیچ بر مقامک تصدیقنه محتاج اولمق سزین لازم الانفاذ اولوب اجرا د اثره لر نجه علی الاصول تنفیذ اولونور » (ماده: ۴۸).

۱۴ — نظری اوله رق تأمل اولونور سه عدلیه محکمه لری ، هر درلو اختلاف و نزاع لری حله مأمور اولمق لازمدر . تفریق قوا اساسنه قطعی بر صورتده موافق اولمایان اصولز فرانسه دن آلمشدر : فرانسه ده وقتیه محکمه لر ، قوة تشریعیه و اجراییه نك هر معامله سه مداخله ایده بیلور لر ایدی . بوده غایت فنا نتیجه ویرمکده و اهالی محکمه لرك استبدادن چوق شکایت ایتمکده ایدی . بناء علیه فرانسزلر ، تفریق قوا مسئله سنی ، منطقی نتیجه لرینه تطبیق ایده جک برده بونی محکمه لرك ، اداره ایشلرینه مداخله ایده مامسی صورتده تطبیق ایتدیلر . یعنی قاعده یی ، نتیجه منطقیه سه مخالف اوله رق ، محکمه لر ، مستقل اولان اداره مأمور لرینک وظیفه سه مداخله ایده من صورتده تفسیر ایتدیلر .

فرانسه ده ۱۷۹۰ تاریخدن اول موجود اولوب قاعده یی بر عکس تفسیری ایجاب ایتش اولان سیاسی سبب زمانه غائب اولدی . اداره مأمور لرینک ، اجرا آتنده سربست اولمامسی اساسی طبیعی کورولدی . فقط بونلرك معامله لرینی ابطال ایچون محکمه یه صلاحیت ویرمکده برده مستقل شورای دولت محکمه سه صلاحیت ویردیلر .

مستقل بر شورای دولته ده ، فردی اداره مأمور لرینک تجاوزینه قارشی محاکم عدلیه قادر مدافعه ایده جکنده شه یوقدر . حتی فرانسه ده شورای دولته ، فردک حقوقی دها قوتله حمایه ایتدیکی کورولمشدر .

آنحق اداری قانونلر ایله عدلی قانونلرك حدودی قطعی شکلده معین اولماسنه مبنی شورای دولت ایله محاکم عدلیه آراسنده وظیفه اختلاف لری چوقدر . بر محکمه ده مدافعه ایدیلن بر دعوانك وظیفه نقطه سندن ردی ویکیدن دیگر محکمه ده رؤیتی وقتک اضاعه سنی موجب اولور . بونکله برابر اداره ایشلرنده متخصص بر هیئتک اداری دعوالر رؤیت ایتسنده کی فائده ده جای انکار اوله ماز . صوک زمانلرده اجنبی مملکتلرده شورای دولت محکمه سی دها زیاده بوملاحظه ایله اداری ایشلرده صلاحیتدار عدا ایدلمکده در .

۱۵ — شورای دولت ایله عدلیه محکمه لری آراسنده سلبی ویا ایجابی وظیفه اختلافی تحدث ایده رسه بواختلاف نروده حل ایدیه جکدر ؟

یعنی بر مسئله ده شورای دولت ، محاکم عدلیه نك بالعکس محاکم عدلیه ده شورای دولتک وظیفه دار اولدیغه دائر قرار ویررسه (سلبی اختلاف) ویاخود طرفیندن بری عدلیه محکمه سه دیکری ده شورای دولته مراجعت ایدوب عدلیه ایله شورای دولتنن هرایکیسی ده وظیفه دار اولدیغه قرار ویرمش ایسه (ایجابی اختلاف) مسئله نروده حل ایدیله جکدر .

وقتیله شورای دولت ایله محاکم عدلیه اراسنده تحدت ایدن وظیفه اختلافلرینک حل ایچون بر اختلاف محکمه سی وار ایدی . بو کونکی تشکیلات اساسیه قانونمز ایله شورای دولت قانونی ، شورای دولت ایله محاکم عدلیه آراسنده کی ایجابی ویا سلبی وظیفه اختلافلرینک نروده حل ایدیله جکنی تعیینده سکوت ایتشد .

بزه کوره ، قوه قضائیه نك ، هر درلو اختلافی حل ایده بیلمی تفریق قوا اساسنک ضروری بر نتیجه سی اولدیغندن ، قانونک استنا ایتدیکی هر درلو اختلاف محاکم عدلیه ده حل ایدلمک ضروریدر . بناء علیه بو اختلافده صوک سوز محکمه تمیزک اولمق لازمدر .

۱۶ — تفریق قوا اساسنه مخالف دیکر بر حکمی ده ۲۱ ربیع الاول ۱۳۳۲ و ۴ شباط ۱۳۲۹ تاریخلی قانون موقته کوریورز .

بوقانون موجبنجه « مأمورینک وظیفه مأموریتلرندن منبعث ویا وظیفه مأموریتلرینک ایقایی صره سنده حادث اولان جرملرندن طولانی « عدلیه محکمه لرینجه محاکمه آلتنه آلت بیلملری ایچون اول امرده « منسوب اولدقلری دائره آمری ویا بونک طرفندن تعیین ایدیله جک ذات طرفندن تحقیقات ابتدائیه اجرا ایدیلک وصوکر مأمور حقنده مجلس اداره ویا شورای دولت ملکیه دائره سی طرفندن لزوم محاکمه قراری ویرلمک لازمدر . اداری هیئت طرفندن ویریه جک لزوم محاکمه قرارینه بناء عدلیه محکمه لری مأمور حقنده محاکمه اجرا و مجازات تعینته صلاحیتداردر . لزوم محاکمه قرارینه مافوق اولان مجلسده و شورای دولت ملکیه دائره سی قرارینه ده شورای دولت هیئت عمومیه - سنده اعتراض اولونا بیلیر .

بو حکم ، تفریق قوا نظریه سنک مفرط ده دو عریسی یا کلش بر شکل تطبیقدر . فرانسه ده وقتیله ده تأسس ایدوب صوک شکانی ۲۲ فریمه ر سنه ۸ قانونی ایله اکتساب ایدن اداری تأمینات دیه معروف اولان اصولدن آلتشد .

مقصد، عدلیه حاکمترینک، جرم اولوب اولمادیغنی تعیین وسیله سیله مأمورین اداره نك اجرا آتی ابطال ایده مامسنی و اداره مأمورلرینک کال سربستی ایله وظیفه لرینی ایفا ایده بیلملرینی تأمیندر .

بوصورتله مأمورك، ایفای وظیفه مناسبتیه یابدیغنی معامله صریح بر جرم تشکیل ایتمه سیله، عدلیه او ایشه مداخله ایده مز .

آنحقی، ادعای شخصی اوزرینه جرم موجود اولوب اولمادیغنه قرار ویره بیلیمک حد ذاتنده عدلیه نك صلاحیتی داخلنده در . عدلیه نك بوصلاحیتی تقید، عدلیه اداره مأمورلرینک مداخله سنی تضمن ایدر : فردک، حقوقه تجاوز و قوعنده عدلیه مراجعتله جرم مدن شکایت ایده بیلیمسی بر حقددر . بوحقی تقید دوغرو اوله ماز . فرد، حمایه دن محروم قالیر . فرانسه ده اداری تأمینات اصولی ۱۹ ایلول ۱۸۷۵ تاریخلی قانون ایله صورت قطعیده الغا ایدلمشدر . جرم ایقاعی، مأمورك وظیفه سی داخلنده ایفا ایتدیکی بر معامله عد اولونامیه جفندن، بوجرمی تعقیب و محاکمه نقطه نظرندن قواعد عمومیه استثنای وضعی ایجاب ایتدیره ن بر سبب یوقدر .

۱۷ — خلاصه، مأمورین حکومتک وظیفه سنی ایفا صره سنده ویا بونک ایفاسنی تشکیل ایدن افعالدن متضرر اولان فرد، دوغریدن دوغریه عدلیه محکمه سنده مراجعتله جزاء ویا حقوقاً مأمورك مسئولیتنی طلب ایده مز .

اگر فعل بر جرم تشکیل ایدیور ایسه اول امرده فقره سابقه ده ایضاح ایتدیگمز وجهله آمرینه مراجعتله صلاحیتدار مجلس اداره ویا شورای دولتن لزوم محاکمه قراری آلمق لازمدر .

بومعامله جرم تشکیل اتمه مکه برابر احکام قانونیه؛ ایجابی مأمورك حقوقی مسئولیتی ایجاب ایدیورسه شورای دولته مراجعت اضطراری وارددر .

۱۸ — بزم قناعت مزه کوره، قانون عدلیه نك اداره ایشلرینه مداخله ایده بیلیمک امکاتنی سلب ایچوندرکه مأمورك وظیفه مأموره سندن منبعث ویا مأموریتلری اثناسنده ایقاع ایتدکلی جرم لری سببیه عدلیه جه محاکمه آلتنه آلتنا بیلیمسنی اداره نك لزوم محاکمه قرارینه متوقف عد ایتمشدر . قانون بوحکمی ایله مأمورك ذاتی دکل، مأموریتی حمایه ایتمکده در .

بناءً عليه وظیفه مأموریتندن منبعث ویا بونی ایفا ائساننده ایقاع اولنان جرم سببیه تعقیبات اجراسنك اداری مقاملرجه ابتدائاً لزوم محاکمه قرار ی ویرلمسنه متوقف اولماسی ویاخود شورای دولته مراجعت مجبوریتی ، مأمور طرفندن یاسیلان فعلك مأموریتی ایفانك ضروری بر نتیجه سی اولماسی حالنده در ؛ یوقسه بر مأمور ، وظیفه مأموره سنك ضروری بر ایجابی اولمایان جرمی ، وظیفه حالنده ایکن ایقاع ایتمش ایسه اداره لزوم محاکمه قرارینه احتیاج اولمادن عدلیه جه محاکمه ایدیه بیلیر . کذلک بویه بر معامله سببیه اقامه اولونماجق ضرر و زیان دعواسی عدلیه محکمه سنده کوریه بیلیر . از جمله بر پولیس مأموری ، توقیف ایتدیکی بر شخصك قرارینه مانع اولوق ملاحظه سیله شخصنه تجاوز ایتمش ایسه حقنده اول امرده اداره جه لزوم محاکمه قرار ی اتخاذا لازمدر .

فقط نقطه بکله بر پولیس ، اغراض شخصیه سنه قاپیلار ق برخی دوکر ، تحقیر ایدیه ویاخود بر مغازه یی صویارسه بونك حقنده اداره لزوم محاکمه قرارینه محل یوقدر . کذلک بر مأمور ، ایچنده وظیفه مأموره سی ایفا ایتدیکی بنای تخریب ایدیه رسه مأمور ویا دولت حقنده تضمینات دعواسی عدلیه محکمه سنده اقامه اولنور .

۱۹ — قوه اجراییه یی ، عدلیه ایشلرنده عدلیه وکیل تمثیل ایدیه .

قانون ، قوه اجراییه نك ، قوه قضائیه اوزرنده مفید بر مراقبه اجرا ایدیه بیلیمسی تأمین ایچون عدلیه وکیلنه بوجه آتی صلاحیتلر طایمه قدره در :

(آ) محاکم تشکیل ووظیفه لرینك تعیینی :

ب) محکمه لره نظارت و مراقبه : عدلیه وکالتی ، عدلیه مفتش لری واسطه سیله محاکمه عدالتک صورت توزیعی حقنده معلومات استیصال ایدیه . وایجاب ایتدیکی تقدیرده حاکمه لره اخطار کی الک خفیف بر درجه مجازات انضباطیه تطبیق ایدیه بیلیر . دها بویوک مجازات انضباطیه نك تطبیقی لازم عد ایدیه رسه بوبانده قرار ویرمك اوزره کیفیتی انتخاب انجمنه کوندر .

ب) محکمه اعضالرینك تعیینی انها .

ث) محکمه اعضالرینك انتخاب و ترفیع و تلطیف و تحویل لرنده آغیر جزای انضباطی تعیینه صلاحیتدار اولان « انتخاب انجمنی » نك طبیعی رئیس عدلیه وکیلدر . عدلیه وکیلندن باشقه انتخاب انجمنده حسب الوظیفه وکیله تابع واونك طرفندن قابل عزل و تحویل اولان

وکالت مستشاری ایلہ ذات و جزا و حقوق شعبہ سی مدیری و تفتیش ہیئت ریسی دہ داخلدر .
 انجمنک دیگر اعضا لری محکمہ تمیز اعضا سندن آلیر و انجمن محکمہ تمیز ریسنک ریاستی آلتندہ
 اجتماع ایدہر . کوریلدور کہ قوہ اجرائیہ ، مختلف مأمورلری واسطہ سیلہ ، قوہ قضائیه
 مأمورلری عزل و حق لندہ جزای انضباطی تعییننہ و ترفیع لری نہ تأثیر ایدہر کہ بوقوتہ مداخلہ ایدہر .
 ج - عدلیہ قانون لایحه لری نک تنظیم و تکلیف لری عدلیہ و کیلنہ عائددر . محکمہ لری
 عدلی قانون تکلیفی صلاحیتی یوقدر . وکالت ، مفتش لری واسطہ سیلہ عدلی قانون لری
 شکل تطبیقی حقندہ معلومات آلدقندن و بوکا کورہ لازم اولان اصلاحات پروگرام لری
 تثبیت و تشکیل ایدہر جکی مختلف قومیسیندہ تدقیقات اجرا ایتدیرد کدن صوکر قانون
 لایحه لری احضار ایدہر .

چ (مجلسیہ محتاج تصدیق اولان محاکم قرار لری (اعدام) مجلسیہ عرض ایدر .
 ح (منافی عمومی عائد اولوب قانون ایلہ رأساً تعقیب ایدیلہ بیلہ جکی جائز عد اولونان
 حقوق و جزا دعوالری اقامہ ایتک اوزرہ مدعی عمومی لره امر و کندیلرینہ وظیفہ لری
 ایفاء متدائر اوله رق تعالیمات ویرر . مدعی عمومی لری رأساً اقامہ ایدہ بیلہ جکلری حقوق
 دعوالری ایچون یکی حقوق اصول محاکمہ لری شرحرہ مراجعت ماده : ۵۸ کذلک نومرو : ۲۳)
 خ (اجنبی محکمہ لرندن تورک محکمہ لری نہ ، ویا بالعکس تحقیقات ویا تبلیغات ایچون
 وقوع بولہ حق مراجعت لره توسط .

و (کاتب عدل لری تشکیل و تعیین لری .

۱۹ — عدلیہ وکالتنہ عائد اولسنی لازم کلن بو وظیفہ لر بالذات وکیل ویا خود
 مستشاری طرفندن ایفا ایدیلر .

ایکنجی فصل

اختلافی و اختلافی مسائلده قضا

اوصاف اساسیه اعتباریلہ ایکی نوع قضا آراسندہ کی فرق لری

۲۰ — اختلافی مسائلده قضا ، محکمہ لری ، کندیلرینہ عرض اولونان نزاع لری ،
 قانونی تطبیق ایدہر کہ حل و فصل ایتسیدر .

محکمہ لری ، نزاع لری حل ایتکدن عبارت اولان بو وظیفہ لرندن باشقا ، اداری ماهیتده بر
 طاقم وظیفہ لره دها مالکدر کہ بونلره اختلافی مسائلده قضا دیورر . فرانسزلر بوکا ،

کلیسا حقوقدن آلتش ویکلش بر تعبیرله Juridition gracieuse دیرلر . اصول محاکمه قانونمیزك اقتباس اولوندیقى نوشاتل ، وود ، جنوره قانونلری دهـا دوعری اولارق Juridiction non contieuse نامی ویرمکده در .

محکمه لرك بویکی نوع وظیفه لری آراستده اوصاف اساسیه اعتباریه چوق فرقلر واردر . اختلافی مسائلده کی وظیفه لری نام معناسیله قوه قضائیه وظائفنددر . دیگر ایسه دهـا زیاده قوه اجرائیه عائد وظائفه بکزه . بناء علیه محکمه لردن صادر اولان قرارلرك کافه سی عینی حکم وقوتده دکلدر . وعینی شکلده ویرلمز .

اختلافی مسائل ایله اختلافمیز مسائلك حدودی تعیین چوق مشکلددر . محقق صورته اختلافی اولان ویا اولمایان مسائل یاننده شهـلی دنیلان دیگر بر چوق مسائلده واردر . مع مافیه حاکم لرك بویکی نوع وظیفه لری قطعیتله تعیین وتفریق لازمدر : چونکه اولا اختلافی مسائلك حلنده کی اصول ، اختلافمیز مسائلك حلنده تطبیق اولونا ماز . از جمله قراردن متضرر اولان طرف اختلافی مسائلده صادر اولان قراری تمیز ایده بیلیر . فقط یایمـاسی محکمه یه عائد اولان اداری برایشده (اختلافمیز مسائل) ویریلن قراری تمیز ایده مز . یالکـز قانون تصریح ایتش ایسه بونی بوزمق اوزره دیگر مقامه مراجعت امکانی واردر . از جمله وصایت ایشلرنده صلح محکمه سنك قرارینه قارشی محکمه اصلیه مراجعت اولونا بیلیر . ثانیاً محکمه لر ، اختلافی اولان هر مسئله ده قرار ویرمك صلاحیتی حائزدر . مکرکه قانون بو صلاحیتی اداری بر مقامه تودیع ایتش اولسون . حالبوکه اختلافمیز واداری ماهیتده کی ایشلر ، قاعده اولارق حاکم صلاحیتی داخلنده اولمایوب آنجق قانونك صریح بر ماده سی ایله صلاحیتنه داخل اولور .

اختلافی مسائلده قضانك ، دیگر بعض اوصاف فارقه سی دهـا واردر که بونلر ، اختلافمیز مسائلده کی قضاده ، قاعده اوله رق یوقدر . یالکـز استثنائی اوله رق موجود اولور .

بوفصلی ایکی قسمه تقسیم ایدیورز : برنجی قسمده اختلافی مسائلده قضانك اوصافی ، ایکنجی قسمده ایسه اختلافمیز مسائلده قضانك اوصافی وبونوعدن نه کی مسائلك محاکمه حل ایدیه بیله جکـنی ایضاحه چالیشاجـز .

برنجی قسم

اختلافی مسائلده قضا

۲۱ — اختلافی مسائلده قضا ، ایکی کیسه آراسنده ، برحقک موجودیتدن ویا بر حکم قانونک تطبیقی لازم کلوب کلمه مسندن متولد برزاعک ، اختلافک محکمه لرحه حل ایدلمسیدر . ایکی طرف محکمه حضورنده برحقک جهت عایدیتده منازعه ایدرلرسه حاکمک اختلافی مادی سیبلری تحقیق ایتدکدن صوکرآ ، حادثهده قانونک ایجابی بیان ایتمی اختلافی مسائلده قضادر . آجق اختلاف دائماً صریح اولماز . حقیقت حالده برکیسه دیکری علمینه برقرار ایستیورسه آرلرنده اختلاف واقع دیمکدر . بناءعلیه محکمهده طرفیندن بری اثبات وجود ایتسه بیله ، برکیسه دیکرنده حق اولدیغنی ادعا ایتمش ایسه آرلرنده اختلاف موجود دیمکدر . طرفین بر مسئلهده اتفاق ایله حاکمدن قرار آلمق ایستیورلرسه حاکمک بونلری تصدیقاً ویره جکی قرارک — که نتیجه اعتباریله برمقاوله نك حکماً تصدیقندن عبارتدر — اختلافی مسائلده قضا اولوب اولمادیغنی خصوصنده مؤلفلر متفق الافکار دکلددر .

برزاعک تحقیقی انساننده ظهور ایدن مثلاً شاهد استماعی لازم کلوب کلیه جکی کبی ، برچوق مسئله لرده طرفین متفق اولسه لربيله ویریلن قرار اختلافی مسائلده قضادر . زیرا ، ماهیه بومسائل ، دردست رؤیت اولان نزاعه سربیطدر .

۲۲ — اختلافی مسائلده محکمه لردن صادر اولان قرارلر بر قضیه محکمه تشکیل ایدر . قضیه محکمه ، برزاعک ، صورت قطعیده حل وفصل ایدلمسی دیمکدر . بوقراردن رجوع اولوناماز . قضیه محکمه نك شرائط ونتایجی حقنده یکی حقوق اصول محاکمه لری شرحی ماده : ۲۳۷ زیرینه مراجعت .

اختلافی مسائلده قضانک ، بیان ایده جکمز اوصاف فارقه سی ، قاعده اوله رق موجوددر . قاعده نك بعض استثنالری واردرکه بواسثنالر ، بالعکس اختلافسز مسائلده قضانک اوصاف فارقه سی تشکیل ایدر .

بناءعلیه ، اختلافی مسائلده کی قرارلرده ، قاعده اوله رق ، بو اوصاف فارقه قابل تطبیقدر . مکررکه قانونک صراحت ودالالتدن خلاقی استدلال اولنسون . بالعکس اختلافسز مسائلدهده ، کذلک قانونک صراحت ودالالتدن خلاقی آکلاشیلمادجیه ، بوکا خاص اولان اوصاف قابل تطبیقدر .

محکمه لک نزاعی حل ایدن قرارلری ایله تشریع و اجرا قوتلرینک قرارلری آراسنده بارز فرقلر واردر . حالبوکه اختلافسز مسائلده کی محاکم قرارلری ایله تشریع و اجرا قوتلرینک قرارلری ماهیت و اوصاف اعتباریله چوق فرقلی دکلدر .

۲۳ — محکمه لر ، آنجق علاقهدارلردن برینک مراجعت ایله فصلنی طلب ایتدیکی نزاعلری حل ایدرلر . طرفیندن برینک مراجعت ایله حلنی طلب ایتدیکی بر نزاعی فصل ایتمکدن منوعدر . کذلک حاکم لر طرفینک ادعا و مدافعه لری ایله مقیددر و حکم لری بونلرک درمیان ایتدکلری بر واسطه یه ده استناد ایتدیره مزلر . یکی حقوق اصول محاکمه لری قانونی شرحزه مراجعت (ماده : ۷۵) .

احکام اسلامیه ، « حق الله » دنیلان و منافع عمومیه نك علاقهدار اولدینی طلاق کی بعض دعوالری حاکم لر رأساً حل ایده بیلیر .

بوگونکی اصول محاکمه مزده منافع عمومیه یی علاقهدار ایدن نزاعلری بیله محکمه لک لر رأساً حل ایتلری اصولی تهلیکه لی کورولسنه منی تجویز ایدلماشددر . زیرا حاکم مدعی صفتیله حرکت ایتدیکی دعواده بیطرف قالدیغه اعتماد اولوناماز .

حالبوکه تشریع و اجرا قوتلری ، صلاحیتلری داخلنده اولان بر خصوصی ایفا ایچون مراجعت بکله مزلر . قوه تشریعه اعضالردن هر بری قانون تکلیف ایده بیلیر . قوه اجرائیده ، رأساً موافق کوردیکی بر تدبیری اتخاذ ایدرک قانونی تطبیق ایدر . منافع عمومیه یی علاقهدار ایدن جزا دعوالری قوه اجرائیه نامنه حرکت ایدن مدعی عمومیلر طرفندن اقامه اولونور . مدعی عمومیلرک ، انتظام و منافع عامه اقتضاسندن اولان حقوق دعوالرینی اقامه صلاحیتلری ، قاعده اولارق ، قبول ایدلماشددر . بو صلاحیتی ، ۳۴۰ بر صورتده افاده ایدن و فعلاً تطبیقنه مطلع اولمادیغم تشکیلات محاکم قانوننک ۷۲ نجی ماده سی ۲۱ مارت ۱۳۴۰ تاریخلی اصول محاکمه حقوقیه نك بعض ماده لرینی معدل قانون ایله الغا ایدلشددر .

فی الحقیقه مدعی عمومیلرک ، معاوشمولانی قطعی بر صورتده تعیین و تشبیه امکان اولمایان حقوق و منافع و انتظام عامه ملاحظه لرلیله فرد عالیه دعوالر اقامه ایتسی ، بو صورتله عالیه لک ، حق صاحبنک او بوشمنی ، ظاهره اخراج ایتامسنی موافق کوردیکی ، بر اختلافی حل ایتدیرمه که تشبث ایدرک عالیه نك حریمنه تجاوز ایتسی ، منافع عامه ایچون ده ا بویوک بر تهلیکه تشکیل ایده جکنده شه یوقدر . مع مافیه جزایی استلزام ایتمین ، قانونه مخالف اولیه وضعیتلر ،

معامله لر وارد ركه بونلرك بقاسى اخلاق اجتماعى به قارشى يك آشكار بر تجاوز تشكيل ايدهر .
ويا خود آرهدن اوزون زمانك مروريه معصوم ديكر كيمسه لر ايچون تهلكه حصوله
كتيرر . بويله بر حالده ، علاقه لرك عطالتى نتيجه سى منافع اجتماعيه ايچون تهلكه لى
وضعيت لرك بقاسى ده جائز اوله ماز .

بوسيله قانون مدنيز محدود و معين حالرده ، مدعى عموميله رأساً بر حقوق دعواسى
اقامه صلاحيتى و ير مشدر . مدعى عموميلرك ، بواحوال خارجنده ، منفعت عموميه يى نه
قدر علاقه دار ايدر ايسه ايتسون ، قياس طريقيله حقوق دعواسى اقامه ايتلىر جائز
دكلدر .

قانون مدنيزك مدعى عمومى به رأساً اقامه صلاحيتى و يرديكى دعوالرك بعضلر يى
ذكر ايدلم : ۱۱۳ نجى ماده موجبجه ۱۱۲ نجى ماده ده معين سبيلر آلند
أولمه نك بطلانى مدعى عمومى طرفندن اقامه اولونا بيلير . فى الحقيقه ذاتاً اولى بر آدمكه
تكرار أولمى و يا قارى قوجا آراسنده أولمه ايچون ممنوع اولان درجه ده قرابت
بولمى حالنده ، اخلاق عموميه به آچيق و دائمى بر تجاوز موجود اولور . بونى اورته دن
قالدير مى لازمدر . كذلك واضع قانون ، عاقل و صاعلام بر نسل يتيشدير مك مقصديه
عقل خسته لى اولانلرى اولمكدن منع ايتديكندن ، مدعى عمومينك حكم قانونه مخالفت
ايله عقد اولونان نكاحك بطلانى ادعا ايتمه سى جائز عد اولمشدر .

كذلك ۲۵۵ نجى ماده موجبجه ، بر قادين ، أولمه دن اول كه قلوب أولند كدن
صوكر ا دوغور مش ايسه بوجو غو غك بابادن اولمق احتمالى بولماديغنى ، بابا چوجو غنى طاميش
اولسه بيله ، مدعى عمومى ادعا و اثبات ونسبك بطلانله قرار آلا بيلير . بو صورته ديكر بر شخصك
نسبى محافظه ايديلير . و آنا و بابانك بر برلريله اويوشه رق ، چوجو غك منفعتى اخلاص
ايتلرينك ، مهما امكن او كنه كچيامش اولور .

۲۴ — حاكم ، قاعده اوله رق ، اختلافى نزاعلرده و يرديكى قرار ايله ، يكي بر
وضعيت احداث ، يعنى حق توليد ايتمز : موجود اولان حق اظهار و تثبيت ايدهر .
آنچق بعض احوال استثنائيه دركه بويله بر وضعيتى احداث ايدهر ، از جمله بوشانما
قراريله ، يكي برو ضعيت حاصل اولور . مع مافيه حاكم ، اولجه بر حقك موجوديتى تثبيت
ايتد كدن صوكر ا ، طاب واقع اولور سه ، خصمى محكوم ايدهر و قرارينك اجرائى تأمين
ايدمك تدابيرى اتخاذ ايلر . بو صورته يكي بر وضعيت حادث اولور .

ازجمله حق مروری اولمائی بر کیسه، دیگرینک اراضیسندن کچمکده ایسه فی مابعد کچمکده و فعل ممنوعک هر تکرر رنده، مدعینک، ضرر و زیانی اوله رق شوقدر غروشک تأدیبه ایدلمسنه قرار ویره بیلیر .

محکمهلرک، حکملرینک اجراسنی تأمین ایچون ایجاب ایدن نداییره قرار ویره بیلملری خصوصنده مؤلفلر متفق دکلردر . فرانسه محاکمک اجتہادینه و بوبوک مؤلفلرینک مطالعہسنه کوره محاکم بوصلاحیتی حائزدر . زیرا عکسی حالده حکم ویرمکده بوبوک بر قائده موجود اوله ماز . تسیه اوچنچی طبع ۱۹۲۵ صحیفه : ۲۷ . جلد ۱ بالعکس بلجیقا محکمهلری بواجتهادده دکلدر . ژاپو . صحیفه : ۱۳۲ حاشیه : ۱

۲۵ — محکمهلر، حل ایتدکلری نزاع مناسبتیلہ ، مأورین اداره کبی ، قانونی ، دیگر ممائل حادثانده قابل تطبیق اولمق اوزره تفسیر ایدمزلر و تعمیم صورتیلہ بر قرار اتخاذ ایدمزلر . مع مافیہ ۸ نومرویه باقیکز بالعکس قوه تشریعیه ، ویا اجرائیه بوصلاحیتی حائزدر .

۲۶ — بر نزاعی فصله دعوت ایدیلن محکمه ، هرشیدن اول قانونی ، نزاعه تطبیق ایدمزلر ایکن بونزاعه یابانچی قالیر ، وعدالتک ، منافع عامه نیک ایجاباتی ، قانونک صراحت ودالاتنه فدا ایتمز . حادثنده تطبیق تصریح ایدیلن حکم ، عامه ایچون مضر ، عدالتنه منافی بیلہ اولسه قانونی تطبیق ایله مکلفدر . حاکم ، قرارینی ویررکن محاکمه نیک معنوی تأثیر ونقوذی آلتنده قالماملیدر . اداره مأموری ، بالعکس ، هرشیدن اول عمومی منفعتلری کوز اوکنده بولوندریر . منفعت عامه ایچون مضر تلقی ایتدیکی بر تدبیری اتخاذ ایتمز . آنجق قانونک تطبیق ایدلماسی بر فردک حقوقنی اخلال ایدمزه فرد شکایتی ایله دعوایه سببیت ویرر . ودعوا وقوعنده کرک شورای دولت وکرک عدلیه محکمہ سی بر حاکم صفتیلہ ، قانونک تطبیقنی امر ایدمزلر .

ایکنجی قسم

اختلافی مسائلده قضا

۲۷ — محکمهلر ، اختلافی حل وفصل ایتمکدن عبارت اساس وظیفهلرندن ماعدا ، دهازیاده اداری عد اولونابیلن دیگر برچوق وظائفده تحمیل ایدیلمشدر . محکمهلر ،

از جمله حق مرورى اولمايان بر كيمسه، ديكرينك اراضيسندن چىمكده ايسه فى مابعد
چىمامسنة وفعل ممنوعك، هر تكررنده، مدعينك، ضرر و زيانى اوله رق شو قدر غرو شك
تأديه ايدلسنة قرار ويره بيلير .

محكمه لرك، حكمه لرينك اجراسنى تأمين ايچون ايجاب ايدن ندايره قرار ويره بيلملى
خصوصنده مؤلفر متفق دكلردر . فرانسه محاكمك اجتهادينه و بويوك مؤلفر لرينك
مطالعه سته كوره محاكم بوصلاحيق حائدر . زيرا عكسى حالده حكم ويره مكده بويوك بر
قائده موجود اوله ماز . تنسه اوحنجى طبع ۱۹۲۵ صحيفه : ۲۷ . جلد ۱ بالعكس بلحيقا

بوسيله يكي اصول محاكمه قانونم ، محكمه اصليه نك مسائل قانونيه و يا خود مسائل
ماديه نك تقديرنده خطا ايتمى حالده ، اكر يكي دن تحقيقات و محاكمه ايله ، مسئله نك دها
زياده تنوينه احتياج يوق ايسه ، محكمه تميزه خطايى دوغرى دوغرى به تصحيح ايد بيلمك
صلاحيتى و ير مشدر .

ايكنجى قسم

اختلاف سز مسائلده قضا

۲۷ — محكمه لره ، اختلافى حل و فصل ايتكدن عبارت اساس وظيفه لرندن ماعدا ،
دها زياده ادارى عد اولونا بيلن ديكر برچوق وظائفده تحميل ايديلمشدر . محكمه لر ،

هیچ نزاع اولمادینی حالدیه بیله ، بعض معاملاتنی تثبیت ، تسجیل ایتک ، ماذونیت و یرمک ، بعض تدبیرلری اتخاذ ایتمکله مکلفدر . محکمه لرك بو وظیفه لری ، بعض کیمسه لری حمایه ، مراقبه معطوف اولدینی ایچون قضائی اولمقدن زیاده اداری اولدیغنده شبهه یوقدر . مع مافیه محکمه لر ، بوشکلده ایقای وظیفه ایده رکن و یردکاری قراردهده حکم دنیلیر . واختلافی مسائله کی قرارلر شکلنده اتفاق و یا اکثریت ایله ، و یریلیر .

بواداری صلاحیتلرك حاکم قادار ، مدعی عمومی ، بلدیہ رئیس لری کی خصوصی قومسینه ندره مدعی اولدیلر .

تصريح ایدلمش اولمق لازمدر . بوندن ماعداسنی محکمه لر حل ایتمکدن ممنوعدرلر .
قانون ، محاکمه پک متنوع وظائف اداره تحمیل ایتمکدهدر . بونلری شو صورتله تصنیف ایده بیلیرز :
محکمه لر اولاً ، حضورلرنده یاپیلان بعض معاملاتنی تصدیق ایده رلر . محکمه لر طرفندن تصدیق

هیچ بر نزاع اولمادیفی حالده بیله ، بعض معاملاتى تثبيت ، تسجيل ايتك ، ماذونيت ويرمك ، بعض تدبيرلری اتخاذ ایتمکله مکلفدر . محکمه لرك بو وظیفه لری ، بعض کیمسه لری حمایه ، مراقبه یه معطوف اولدیغی ایچون قضائی اولمقدن زیاده اداری اولدیغنده شبهه یوقدر . مع مافیه محکمه لر ، بوشکلده ایفای وظیفه ایدر کن ویردکاری قراردهده حکم دنیلیر . واختلافی مسائلده کی قرارلر شکلنده اتفاق ویا اکثریت ایله ، ویریلیر .

بو اداری صلاحیتلرك حاکم کادر ، مدعی عمومی ، بلدییه رئیسلی کی خصوصی قومیسوئلره و دیگر اداری مأمورلرده ویرلمی ممکندر . حق اسویچره قانون مدنییه مقامات رسمییه نك ، حمایه ، مراقبه ایچون مداخله سنه لزوم کوردیکی حالدهده ، محکمه ، حاکم تعبیری قولا لایمیه رق « صلاحیتدار مقام » تعبیری قوللا نمشددر . صلاحیتدار مقامی هر قانطون کندی قانونی ایله تعیین ایدر . اسویچره نك بعض قانطونلری کی قانون مدنیمزده بونوع صلاحیتلرك اکثریتی محاکمه تودیغ ایتشددر . کذلک فرانسه وآلمان قانونیده حاکمه لره اداری وظیفه لر تحمیل ایدیور .

آلمان قانونی محاکمک اختلافسز مسائلده وظیفه لرینه دائر اولمق اوزره بر قانون مخصوص نشر ایتشددر . (۱۷ مایس ۱۸۹۸ قانونی)

خلاصه ، قانون ، حقوق خصوصیه نك تطبیقندن متولد نزاعلری محکمه لرك صلاحیتی داخلنده عدایتدیک کی ، نزاع اولمادن بومسائل حقنده قانونک تطبیقنیده محاکمه تودیعی موافق ملاحظه ایتمکدهدر .

محکمه لرك ، حقوق خصوصیه ایله دائما اشتغال ایتمکده اولملری سببیه حقوق خصوصیه نك تطبیقنده دها بویوک بر ممارسه یه مالک اولملری ثانیاً محکمه لره مراجعتک دها سهولتی اولماسی بو بابده کافی بر سبب موجب تلقی اولمقدهدر .

۲۵ — محکمه لرك ، صلاحیتلرینه داخل اختلافسز مسائل ، قانونده قطعی اوله رق تصریح ایدلمش اولمق لازمدر . بوندن ماعداسی محکمه لر حل ایتمکدن ممنوعدرلر .
قانون ، محاکمه پك متنوع وظائف اداره تحمیل ایتمکدهدر . بونلری شو صورته تصنیف ایده بیلیرز :

محکمه لراولا ، حضورلرنده یاپیلان بعض معاملاتى تصدیق ایدر لر . محکمه لر طرفندن تصدیق

ایدیه جک بونوع معاملات، اولجه دهها متنوع ایدی. از جمله محکمه لر، وکالتنامه تصدیقه، وقفیه تسجیلنه وهان بالجه عقودک رسماً تصدیقه صلاحیتدار ایدیلر.
مع مافیه، اختلافسز مسائلده حاکمک مداخله سی فیکری لایقوله تبرلر ایتدیکندن بوتصدیقفلرک چوغی ظاهری بر نزاع ودعوا مناسبتیه یاپیلیر ایدی. بو صورتله ویریلن قرارلر، اختلافلی مسائلده ویریلن حکمک نتیجه لرینی حصوله کتیرمکده ایدی.
حاکمک بوگونکی قانون مدنیزله تصدیقه، امور ایدلدیکی مسائل دهها محدوددر. وبومسائی، برکونا اختلاف و نزاع اولمادن تدقیق ویا تصدیق ایدرلر. عمومیتله وکالتنامه وسائر عقودک رسماً تصدیق، کاتب عدللرک صلاحیتی داخلنده در.
حاکمک بونوع وظیفه لری میاننده، مثال قییلندن، بروجه آتی مسائی تعداد ایده بیلیرز:

صاح حاکمکری، صالح محکمه لرنده معتبر اولمق اوزره وکالتنامه تصدیق ایده بیلیرلر.
حقوق اصول محاکمکری قانونی ماده: ۶۵؛ اون بش یاشنی اکمال ایدن چوجوغک رشید عد اولماسی (مدنی: ۱۲)؛ اولادلق آله معامله سنک تصدیق (۲۵۶)؛ عائله یوردی تأسیسی (۳۴۰) عائله یوردینک الغاسی (۳۴۵)؛ رسمی وصیتنامه تنظیمی (۴۷۹)؛ میراث ردینک تصدیق (۵۴۹)؛ مرور زمان ایله غیر منقوله اکتسابی [۶۳۹] ایتوتکلی بورج وایراد سندلرینک تنظیمی (۸۲۵)؛ اموال غیر منقوله نک حجز اوزرینه مزایده لرنده احاله قطعیه. الخ..
۲۶ — ثانیاً اهلیت کامله یی حائر اولمایان ویا غائب ویا کندی منفعتی محافظه دن عاجز کیمسه لری حمایه معطوف تدابیرک اتخاذی محکمه لرک صلاحیتلری داخلنده عد اولنمشدر.
از جمله وصی تعینی؛ (۳۶۳) وصی تعینندن اول وصایت آلتنده کی کیمسه حقنده مستعجل و ضروری اولان هر درلو تدبیرلرک اتخاذی [۳۷۰]، (۳۷۶) نجی ماده ده معین بعض احوالده کوچوک ویا محجوره مثل تعینی، ۳۷۷ نجی ماده ده معین دیگر بعض حاللرده و اداره سی فعلاً تأمین ایدیه مامش ماللری اداره ایچون قیم تعینی؛ ۴۰۵، ۴۰۶ نجی ماده ده محرر اولان حاللرده وصی به اذن اعطاسی؛ و صینک عزلی [۴۲۸] وصایت آلتنده کی کیمسه نک منفعتی ایچون اقتضا ایدن تدبیرلرک اتخاذی [۴۳۳]؛ قاری قوجا آراسنده قارینک شخصی ماللرینه دائر یاپیلمش تصرفلرک تصدیق؛ قوجا منفعتنه قارینک، شخص ثالثره قارش ی بورج الزام ایتسنی تصدیق [۱۶۴] (مد: ۱۶۹) اولوند کدن صوکر اقاری قوجا آراسنده یاپیله حق

اولمه مقاوله سنك تصدیق [۱۷۳] محكمه لرك صلاحیتی جمله سنددر . كذاك اوچنجی شخصلرك حقوقی وقایه ایچون قانونك رسماً تنظیمنه لزوم کوردلیکی حالدرده دفتر تنظیمی ، محكمه لره عائددر . از جمله ۴۷۰ ، ۵۳۳ ماده لره باقكرز .

۲۷ — ثالثاً محكمه لر منافع عمومیه نك استلزام ايتديكي بعض معاملاتى ایفا صلاحیتی حازدرلر . از جمله احوال شخصیه سجل قیدلرینك تصحیحی ، [۳۸] بوباده هیچ برمنازعه اولسه بیله محكمه لره عائددر . كذاك غائبلك قراری اعلانی ده محكمه لرك صلاحیتی داخلنده در [۳۱] .

۲۷ — اختلافسز بومسائللك اکثریسی حقنده قرار ویرمكه هانكي محكمه نك وظیفه دار اولدیغی قانون تصریح وعمومیتله بومسائلی صالح حاکم لرينك وظیفه سی داخلنده عد ایتشددر . مع مافیه قانون ، دیگر بعض احوالده محكمه اصلیه بی وظیفه دار عد ایتش و دیگر بعض مسائلده ایسه صورت مطلقه ده بووظیفه نك « حاکم » ویا « محكمه » به عائد اوله جغنی بیان ایله اکتفا ایتشددر .

صالح حاکم لرينك صلاحیتلری استثنائی اولسنه کوره ، قانونك صورت مطلقه ده قوة قضائیه به عائد اولدیغی بیان ايتديكي مسائللك حلی محكمه اصلیه به عائد اولمق لازم کلیر . محكمه اصلیه ، متعدد دائره به تقسیم ایدلش ایسه ۸ نیشان ۱۳۴۰ قانونی موجبجه عدلیه وکیل طرفندن تخصیصاً تعیین ایدیله جك دائره ، بومسائلی حل ایچون وظیفه داردر . مع مافیه عدلیه وکیل مختلف دائره لره آیرلش محكمه لره هانكي دائره نك ، بوكی اختلافسز مسائلی حل ایده جکنی هنوز تعیین ایتماشددر . بویله برتعیامات صدور ایدینجه به قدار ، مسئله ، دها زیاده هانكي دائره نك جمله اشتغالنه یا قلاشور ایسه او دائره طرفندن حل ایدلمك لازم کلیر . مثلاً غائبلك اعلانی ، احوال شخصیه قیدلرینك تصحیحی ، وصایت اموری ایله اشتغال ، احکام شخصیه ایله مشغول اولان دائره نك وظیفه سی داخلنه کیرمك لازم کلیر .

۲۹ — اختلافسز مسائلده خصم موجود دکلدر . بر ویا متعدد ، قرار ایستین کیمسه لر واردر . شو قدرکه بر منازعه به تقدم ایتك اوزره ویا منازعه اشناسنده حاکمدن طلب ایدیلن قرارلر ، منازعه به مربوط ایسه ، خصمك حضوری اولمقسزین بو قرارك اتخاذه جائز اولسه بیله ، ینه اختلافلی مسائلده قضادر . دیگر برافاده ایله ، برکیمسه علیه

اتخاذی طلب ایدیلن قرار، اختلافی مسائلده قصادر . بناءً علیه اختلافی مسائلده قضا، محقق ویا محتمل بر نزاع اولمیان احوالده حاکمک ایفا ایتدیکی وظیفه دن عبارتدر . محکمه لر ، بو مسائلده قضیه محکمه تشکیل ایده جک لایتغیر قرارلر ویرمز لر . بلکه اداره ،أمورلرینک اتخاذ ایتدیکی قرارلرک وصافی حائز قرارلر ویرر .

اختلافی مسائلده حاکم ، یالکز حکمدن اولکی وضعیتی تدقیق و بوکا نظراً حکم ویردیکی حالده ، اختلافی مسائلده استقبالی تطمین ایچون قرار ویرر . بناءً علیه حاکم هر شیدن اول ویره جکی قرارک ، استقبالده ، محافظه سنه ،أمور اولدینی منفعتیه او یغون اولمسی تأمل ایدر . مع مافیہ بعض احوالده واستثناءً ، حاکم ، طرفینک متفق اولدقلری بر خصوصی ، ساده جه تصریق مجبوریتنده در .

حاکم ، اختلافی مسائلده کی قراریله یکی بروضعت احداث ، یکی حقلر تولید ایدر . حاکم بو نوع وظیفه سی ایفا ایدر کن ، طرفینک ادعا ومدافعه سی واستناد ایتدیکی واسطه لر و بونی اثبات ایچون کوستردیکی دلیلار ایله مقیددکلدر . تحقیقاتی رأساً توسیع واکمال ایدر .

۳۰ — اختلافی اولان بر مسئله مناسبتیه اتخاذ اولنان قراره بعضاً علاقه دار اولان بر کیسه اعتراض ایدر . ویاخود حاکمک تحقیقاتی ائساننده بویه براءتراض سرد ایدیلیر .

بو حاللرده خصم ومنازعه وجود بولدیغندن ؛ اختلافی مسئله ، اختلافی مسئله یه انقلاب ایدر . حاکم ، اصول محاکمه عادییه توفیقاً ، اول امره اختلافی فصل ایدر . از جمله

بر کیسه کندی نفوس قیدینک تصحیحی ایچون مراجعت ایتسی اوزرینه علاقه دار اولان کیسه ظهور ایدرک اونفوس قیدینک دوغریلغنی ادعا ایدر سه اصول محاکمه عادییه

توفیقاً دعوانک رؤیتی ایجاب ایدر . كذلك تمهیر ائساننده ، بونک لزوم ویا عدم لزومندن

بر اختلاف تحدت ایدر سه ، حاکم بسیط اصول محاکمه ایله مسئله یی حل ایدر . (اصول

محاکمه ماده : ۵۶۵) كذلك تقسیم میراث ائساننده حصه لرک تعیینی ، اموالک صائلمسی ،

تقسیم ویا صائلمسی ممکن اولمیان اشیانک حصه دارلردن بر یسنه تخصیصی حقنده اختلاف

ظهور ایدر سه بونلری منازعه لی ایشلرده قابل تطبیق بسیط اصول محاکمه یه توفیقاً

حل ایدر . كذلك اثنای تقسیمده تولد ایدن اختلافلردن ، صلح محکمه سنک

وظیفه سی داخلنده اولانلری ، حاکم شفاهی اصول محاکمه ایله حل ایدر . (۵۶۶) محکمه

اصلیه نک وظیفه سی داخلنده اولانلر ایسه بو محکمه جه عادی اصول محاکمه ایله حل

ایدیلیر (۵۶۷)

۳۱ — اختلافسز مسائلده آلمان قانوننده اولديني كي ، عمومی و معين بر اصول محاکمه تأسيس ايدلامشدر . يالکز حقوق اصول محاکمه لر قانونی طقوزنجی باینده بو مسائلدن بعضيلرينك شکل ایفاسنی بیان ایتشدر . [بالمناسبه بیان ایتك ایستزکه بو بابك عنوانی ، نوشتاتل قانوننده « اختلافسز مسائلده اصول محاکمه » در . استانبول قومیسونی بو عنوانی استعمال ایتدیکی حالده ، قانونده برارذحول اوله رق عنوان یازلامشدر .]

۳۲ — اختلافسز مسائلده محکمه قرارلرينك قضیه محکمه تشکيل ایتدیکی ایضاح ایتش ایدم . بناء علیه حاکم ، محافظه ایتك ایستدیکی منفعتك ایجابی ، یکی برواقعه حادث اولماسه بيله ، اختلافسز مسائلده ویردیکی قراردن رجوع ایده بیلیر . ویره جکی ایکنجی قرارده ، عینيله برنجی قرارك اوصافی حائر در . شوقدر که حاکمک بومسائلده اتخاذ ایتدیکی قرار برکیمسه ایچون حق مکتسب تشکيل ایتش ايسه آرتق رجوع ایديله مز . بوحق مکتسب ، بعضاً قرارايه برابر دوغار . ازجمله جبری صائشلرده مزایده اوزرینه ویرلن احاله قطعیه قرارلری قطعی برحق مکتسب وجوده کتیردیکندن رجوع ایديله مز . بعضاًده حاکمک مأذونیت ویردیکی معاملهنك ایفاسی اوزرینه ، دیگر برکیمسه ایچون حق مکتسب حصوله کلیر . مثلاً حاکمک مأذونیتيله وصی کوچوک ویا محجور نامنه بر معامله یابدقندن صکرا آرتق ویرلش اذندن رجوع جائز اولاماز . فقط معامله یابیلارق اوچنجی شخص نامنه برحق مکتسب حصوله کلامش ايسه رجوع ممکندر . حاکمک حقوق مکتسبه بی اخلاال ایدن قرارلرينه قارشى ، اختلافلی مسائلده قابل تطبیق اولان اصول محاکمه یه مراجعت ایديله رك ابطال فراری آلمق ممکندر . ازجمله حاکم ، قانوناً مساع اولمایان بر مسئلهده ، قرار اتخاذ ایتش ویاخود حقیقت حالده اورتاده برزاع موجود اولق لازم ایکن یوق ایتش کی مسئله بی فصل ایتش ايسه و مثلاً میراثك اثنای تقسیمنده سرد ایدیلن اعتراضی فصل ایتماش ویاخود غائبك ایچون قرار ویرلش اولوبده بالاخره علاقه دار ظهور ایتش ايسه ، ویاخود سجل قیدینك تصحیحندن برکیمسه نك حقوقی مختل اولش ايسه بوشخص ، اعتراض ایده رك ، محکمه اصلیهده ، قرارك معتبر اولمادیغنی ادعا ایده بیلیر . فقط ، حقیقت حالده برزاع و اختلاف موضوع بحث دکل ايسه ، حاکمک اختلافسز مسائلده کی قرارینی ، اختلافلی شکلده قابل تطبیق اصول محاکمه یه توفیقاً مافوق مقام کان لم یکن عد ایده مز . تعیر دیگرله قاعده اولارق ، اختلافسز مسئلهلرده کی قرارلره قارشى برکونا مراجعت طریق یوقدر .

شو قدار کہ استثناء ؛ قانون بعض احوالہ ، مثلاً وصایت مسئلہ لرنده صلح حا کملرینک قرار لرنہ قارشی ، معین بر مدت ظرفندہ محکمہ اصلیه مراجعت طریقہی تأسیس ایتمشدر . (ق . مدنی . ۴۰۲) علاقہ دار اولان اوچنچی شخصلر ، ابتداده مسئلہ مدخلہ ایتماش اولسہ لر بیلہ ، صلح محکمہ سنک قرارینہ قارشی محکمہ اصلیه مراجعت حقہی حائر درلر .

اوچنچی فصل

محاکمہ تشکیلاتک عمومی اساسلری

۳۲ — هر دولتک تشکیلات عدلیہ سی ، سیاسی تشکیلاتی ایلہ علاقہ دارد . مملکتندہ کی بویوک اجتماعی و سیاسی انقلابلرک ، محاکمہ تشکیلاتی اوزرنده تأثیراتی مشہود اولور . مجلہ حاکمی « طرف سلطانیدن اجرای محاکمہ و حکمہ » عادیاً وکیل عد ایتمش « ماده : ۱۸۰۰ » عادیاً وکالت کی قضاییہ « زمان و مکان ایلہ و بعض خصوصاتک استثنائی ایلہ » قابل تنقید عد ایتمش ایدی . « ماده : ۱۸۰۱ »

۱۲۹۳ انقلابی اوزرینہ نشر ایدیلن قانون اساسی عدلیہ ساحہ سندہ ده تأثیر یابدی . قانون اساسی ۸۹ نجی مادہ سندہ « هر نه نام ایلہ اولور ایسہ اولسون بعض مواد مخصوصہی رؤیت و حکم ایتک ایچون محاکم معینہ خارجندہ فوق العادہ بر محکمہ ویا حکم ویرمک صلاحیتی حائر قومیسون » تشکیلی ممنوع عد ایتدی . قانون اساسی حاکم لری تعیین و عزل و تر فیعلرینک منحصر آ حکمدارک آرزوسنہ تابع عد اولسندہ کی تہلکہ بی نظر دقتنہ آلہ رق بر خصوصہ بر قانون مخصوص تنظیمہ قوہ تشریعہ بی دعوت ایتدی .

۱۲۹۵ تاریخندہ بر تشکیلات محاکم قانونی یابیلدی . بو قانون زمان ایلہ بر چوق تعدیلانہ معروض قالدی .

تشکیلات محاکم قانونمزلک بر تاریخچہ سنی یایمق ایستہ مدیکمز کی بوتشکیلاتی تفصیلاً ایضاح ده موضوعمزلک خارجندہ اولدیغدن ، بو قانونی معدل قانونلری برر برر ذکر دن اجتاب ایدیورز . یالکز بویوک اهمیتلرنہ بناء محاکم شرعیہ و استینافیہی الفا ایدن ۸ نیسان ۱۳۴۰ قانونی و بونی تعدیل ایدن ۲۶ نیسان ۱۹۲۶ تاریخی جزا قانوننک موقع مرعیتہ وضعنہ متعلق قانونی (ماده : ۲۵ و متعاقب) ؛ حاکم لری صورت تعیین و عزل

و ترفيع لرینه دائر احكامی احتوا ایدن ۳ مارت ۱۹۲۶ تاريخی حاکم قانونی ؛ و محکمه تمیزک حال حاضر تشکیلاتی یا پیش اولان ۱۰ مایس ۱۹۲۶ قانون لرینی ذکر ایدم .
بوقانلرک احتوا ایتدیکی باشلیجه اساسلر فقرات آتیہ ایضاح ایدیله جکدر .

۳۳ — معین دعوالری رؤیت ایچون محکمه تشکیلی ممنوعیتی : ۱۶ رمضان

۱۳۴۲ و ۲۰ نيسان ۱۳۴۰ تاريخی تشکیلات اساسیه قانوننک ۸۳ نجی ماده سنده تصریح ایدلیدی
وجهله « هیچ کیمسه قانوناً تابع اولدینی محکمه دن باشقه بر محکمه یه جلب و سوق اولنه ماز . »
۱۲۹۳ قانون اساسی سندن نقل ایدیلن بوماده نك اصلی فرانسهنك ۱۸۴۸ تاريخی قانون
اساسی سندن آلمشدر .

بناء علیه ، کرك قوة تشريعيه و كرك قوة اجرائيه معین بر مسئله نك رؤیتنی اصول
محاکمه قانونیه صلاحیتدار اولمایان قومیسونه ، ویا محکمه یه حواله ایدم . فقط قوة
تشريعيه طرفندن ، محکمه لرك وظیفه لرینی تبدیل ایدن بر قانون یا پیلیمسی تشکیلات
اساسیه یه مخالف دکلدر . و بوقانون درست رؤیت دعوالر حقنده ده تطبیق اولونور .
تشکیلات اساسیه ایله ممنوع بولونان خصوصی ، معین بر شخص ویا مسئله نك عمومی قانونه
وظیفه سی معین اولان محکمه لر خارجنده بر محکمه ویا وهیته رؤیت ایتدیرلمسیدر . مثلاً قوة
تشريعيه ویا اجرائیه ، بر قومپانیانك ، ویا دولتك علاقه دار اولدینی معین بر مسئله ده ظهور
ایتمش اختلافی حل ایتك اوزره اساساً صلاحیتدار ویا وظیفه دار اولمایان بر محکمه یی ویا
اولویتله بر هیئت حکمه یی ارايه ایتمی تشکیلات اساسیه یه مخالف اولور .

۳۴ — محکمه لرك انواعی : ۲۶ نيسان ۱۹۲۶ تاريخی جزا قانوننك موقع مرعیه

وضعه دائر اولان قانوننك ۲۵ و متعاقب ماده لريله تعديل ایدیلش اولان ۸ نيسان ۱۳۴۰
قانونی ۱ نجی ماده سنده ذکر اولوندینی اوزره تورکیده « اولاً صلاحیتی درجه سی قانونیه
معین صلح محکمه لری ، ثانیاً بولندقلری قضانك ناميله آکیلان و بر رئیس ایله ایکی اعضادن
ترکیب اولونان اصلیه محکمه لری واردر . بونلرک فوقنده تمیز محکمه سی بولونور . »

بو محکمه لردن باشقا « جزا قانونی حکمنجه اعدام و مؤبد سورکون جزا لريله
علی الاطلاق آغیر حبس و بش سنه دن فضله حبس جزا لرینی مستلزم جرملره عائد دعوالره ی
رؤیت ایتك اوزره آغیر جزا محکمه لری تشکیل اولمشدر . آغیر جزا محکمه لری ، محکمه
اصلیه نك موجود اوچ اعضاسنه ایکی اعضا ویا اعضا ملازم نك علاوه سی ایله شکل ایدم .

مع مافیہ عدلیہ وکالتی بر محکمہ ، محکمہ اصلیتک بردائرہ سی بش اعضادن ترکیب ایدہ رک ، مستقل بر آغیر جزا محکمہ سی ده بولوندر بر بیلیر . [ماده : ۲۴] .

بوندن ماعدا سیاسی بعض جرمی رؤیت ایتک اوزره ، احتیاج حائده ، اعضا لری دوعریدن دوعری به بویوک ملت مجلسی طرفندن منتخب استقلال محکمہ لری تشکیل اولونابیلیر . بو محکمہ لر ، مجلسجه کوریلجه لک لزوم اوزرینه وتعیین ایدیلجه لک محللرده ایضای وظیفه ایتک اوزره تشکیل اولونور .

بونلردن ماعدا ، ۱۲ شعبان ۱۳۴۲ و ۱۸ مارت ۱۳۴۰ تاریخلی کوی قانونی ۴۹ و متعاقب ماده لری موجبجه ؛ کوی اختیار مجلس لری ، اون لیرایه قدر آلا جق دعوالری و بوقانونک ۵۴ نجی ماده سنده مذکور اولان جرائمده حقوق شخصیه تضمیناتی حل ایتک صلاحیتی حائزدر .

۳۵ — محاکم اصلیه و محاکم استثنائیہ : تور کیده موجود محکمہ لری ایکی به آره بیلیرز : بری ، وظیفه لری صورت مخصوصده قانون ایله تصریح ایدیلش اولانلردر که بو محکمہ لر ، بونلردن ماعدا دعوالری رؤیت ایدہ من . بو محکمہ لر محاکم استثنائیہ نامی ویره بیلیرز . صاح حاکم لری ایله اختیار مجلس لری بوقیلدنلر . دیکری محکمہ اصلیه اولوب وظیفه سی قانون ایله معین دکدر . رؤیتی استثنائی بر محکمہ به تخصیص ایدلمه مش هر دعوایی رؤیت وظیفه سی حائزدر .

۳۶ — « ایجاب ایدن برلرده محاکم اصلیه ، متعدد دوائر تقسیم اولونور . بوتقدیرده دوائر رؤسائک بری رئیس اول دیکری رئیس ثانی عنوانی حائز اولور . متعدد دوائر منقسم اولان محکمہ لرده انواع مصالحه کوره وظائفک دوائر بیننده توزیعی عدلیه وکالتنه عائددر » ۱۳۴۰ قانونی ماده : ۲

عدلیه وکالتی قانوندن آلدیغی بو صلاحیته مستنداً مهم مرکز لرده ، محکمہ اصلیه دائره لرندن بر ویا برقاجنی ، عائله حقوقی و شخصک حقوقندن ؛ دیکر بر ویا برقاج دائره بی معاملات تجاریه دن دیکر بعضیلرینه ده بونر خارجنده قالان حقوق ایشلرندن متولد دعوالری دیکر بعض دائره لری ده جزا دعوالری رؤیته مأمور ایتمشدر . استانبولده ، مثلاً ، جزا ، حقوق ، تجارت ، احکام شخصیه ایشلرینی رؤیت ایتک اوزره برقاج دائره واردر . عدلیه وکالتی احکام شخصیه ، تجارت کی عمومی برنام آئنده ایشلری

رؤيت ايتمك اوزره مختلف دائره لرى ، امور ايتمش ايسه مدعينك بودا ئره لردن آرزو ايتديكنه مراجعت ايدى بيلمى تعاملاً مقرر در .

مدعينك مجله اصولنده اولدينى كى ترجيح و اختيار ايتديكى دئره مرجعتده سربست بولمى سنده كى محذور لر ايجون محاكم شرعيه نك الغاسنه و محاكم تشكيلاتنه عائد احكامى معدل قانون شرحه مراجعت صحيفه : ۱۳ .

قاعده اولارق ، محكمه اصليه نك دائره لرى ، عدليه و كالتى طرفدن ديكر دائره تخصيص ايدى لى اولان ايشلرى رؤيت ايدى من . بو ايشلر ، او دائره نك وظيفه سى خارجنده عد اولونور . مع مافيه بودا ئره لك وظيفه لرى قانون ايله معين اولمايغندن و بالخاصه مستقل محاكم تجاريه نك الغاسى حقنده نظر دفته آلتى اولان اسباب موجب اعتباريله ، محكمه اصليه نك بر دائره سنده رؤيت ايدى لى لازم اولان بر ايش ديكر دائره سنده هيچ بر اعتراض واقع اولمايى رؤيت ايدى لى ايسه بوسيله حكمت نقض ايديله مامى لازم كليز . مذكور شرحه مراجعت صحيفه : ۱۵ .

۳۶ — صلاحيت استثنائيه مالك اولان صاحب محكمه سى ، ويا كوى محكمه سى ، محكمه اصليه نك وظيفه سى داخلنده اولان بر خصوصى رؤيت ايدى رسه حكم هر حالده نقض اولونور . فقط بالعكس محكمه اصليه نك وظيفه سى عمومى اولمايغندن ، طرفين اعتراض ايتكسزين محكمه اصليه ، صلاح و كوى محكمه سنده عائد بر دعوايى رؤيت ايدى رسه ، حكم بوسيله نقض ايديله من . يكي حقوق اصول محاكمه لرى شرحه مراجعت ماده : ۷ نومرو ۲۲ .

۳۷ — بالعموم محكمه لك مافوقنده بر محكمه تميز بولونور . تميز محكمه سنى تشكيلاتى ۲۷ ميس ۱۹۲۶ تاريخلى قانونه تابعدر . بوقانون موجبجه تميز محكمه سى اوچ حقوق و اوچ جزا دائره سندن متشكلدر . حقوق دائره لرى آرى ، جزا دائره لرى آرى برر هيئت عموميه تشكيل ايدى لك اصول محاكمه قانونى ايله تميز هيئت عموميه سنده عائد دعوالرى رؤيت ايدى من .

۳۸ — تميز دائره لردن هر برى بررئيس ايله آلتى اعضادن مركبدر . انحق محاكمه ومذاكره ايجون ، بالعموم اعضالك حضورى شرط اولمايى ب هر دائره ده رئيسدن باشقا بش اعضانك حضورى كافيدر .

بودن باشقا محکمه تمیزک بر برنجی رئیس و آروجه بر باش مدعی عمومی ایل
باش مدعی عمومی معاونی و لزومی قدر معاونی واردر . محکمه تمیزده آروجه اوچ
احتیاط اعضاءه بولونایلیر . بواعضالر ، محکمه تمیز هیئت عمومی سندن کوسترلین
لزوم اوزرینه تعیین اولونور . احتیاط اعضالر بالخاصه ، محکمه تمیز اعضالرن
برینک معذرتنه مبنی غیوبتی نتیجه سنده نصاب مذاکره تأمین ایدیه میان احوالده ایفای
وظیفه ایدر لر . تمیز برنجی رئیسک وظیفه سی ۵ نجی ماده ده بیان ایدلمکده در : برنجی
رئیس کرک حقوق و کرک جزا هیئت عمومی لرینه ریاست و بوهیئتلره مودوع وظیفه لر
تنظیم و اداره ؛ اعضایی دائره لره توزیع ولدی الحاحه ایثی نسبتاً آز اولان دائره نک بر
اعضایی ایثی جوق اولان دائره یه موقتاً سوق و محکمه تمیزک انتخاباته متعلق ایشلر
حقنده وکالتله مخایره ایدر . دائره رئیس ویا اعضالرن برنجی رئیسک کوستره جکی
لزوم اوزرینه ، هیئت عمومی وظیفه سنده کنديسنه معاونت ایدر . و برنجی رئیسک
معذرتی حالده دیگر ایشلرده کنديسنه ، دائره رئیسلرن ک قدمایی وکالت ایدر .

۸ نisan ۱۳۴۰ قانونی محاکم اصلیه نک متعدد دائره لرندن هر برینک وظیفه سندن
تعیینی عدلیه وکالتله حواله ایتدیکنی ۳۶ نوموروده ایضاح ایتشدک . قانون ، محکمه تمیزک
مختلف دائره لرینک وظیفه لرینی دوغریدن دوغری یه تعیین ایتشدر .

محکمه تمیزک حقوق دائره لرندن هر بری آراسنده ایشلر شو صورتله توزیع ایدیلشدر :
محکمه تمیزک ایکنجی دائره سی شخصه و عائله یه و میراثه متعلق دعوالری تمیزاً
رؤیت ایدر . قانون ایکنجی دائره نک وظیفه سی تعیین ایدر کن « عینی حقلمر مستثنا
اولق اوزره » قیدینی علاوه ایتشدر . بزه کوره ، بوقید ، عینی حقلمر موضوع بحث
اولدینی احکام شخصه و عائله و میراث مسائلنک ایکنجی دائره ده رؤیت ایدیه مامسنی
اقتضا ایتمز . بلکه مقصد عینی حقلمر دائره قانون مدینک احکامی ایکنجی دائره نک
صلاحیتی خارجنده براققدر . شخصک حقوقه دائره اولان دعوالرک کافه سی ایکنجی
دائره ده رؤیت ایدلیوب بولردن تصحیح سن واسم دعوالری تمیزک اوچنجی جزا
دائره سنده رؤیت ایدیلیر هر نوع مواده نقل دعوی و تعیین مرجع ایشلری کذلک
اوچنجی دائره ده رؤیت ایدیلیر . مع مافیه حزیران ۱۹۲۶ تاریخلی قانون مدنی تطبیق
قانوننه بافکرک حقوق اصول محاکمه لر قانونی شرحی ماده : ۲۵ نومرو : ۶ عینی
حقلمر دائره تدقیقات تمیزیه ایسه برنجی دائره ده ایفا ایدیلیر .

تميزك او چنچي حقوق دائره سی صالح قانونی احكامنه توفيقاً صالح محكمه لرنبه كورولش حقوق و تجارت ايشلرينه متعلق حكم و قرارلری تميزاً تدقيق ايدەر .
محكمه تميز هيئت عموميه لری حقوق ويا جزا دائره لری اعضا لرينك اشتراكيله تشكّل ايدەر . عدد مرتب لرينك اوچده ايكي سنك اشتراكيله يعنى اون ايكي اعضا ايله هيئت عموميه ده مذاكره يا پايلا بيلير . قرارلر موجودك اوچده ايكي اكثريت ايله اتخاذ اولونور . اكثريت نشان آرا تأمين اولونا مازسه مذاكره تعلیق ايديلير ومذاكره به اشتراك ايتامش حقوق ويا جزا دائره لری اعضا لری ده اجتماعه دعوت اولونور . ينه اكثريت ثلثان حاصل اوله مازسه مسئله بالعموم حقوق و جزا دائره لری اعضا لرينك اشتراكيله تحصيل ايدە جك هيئت عموميه جه تدقيق و اكثريت مطلقه ايله قرار اتخاذ قرار اولونور .

۳۹ -- حاكم منفرد و مجتمع اساسی تور كيه ده ايلك تشكيلات محاكم قانونك نشرندن اول موجود اولان محاكم شرعيه ، منفرد حاكمدن متشكل ایدی . ۱۲۹۵ قانونی ايله تشكیل اولونان و بالاخره محاكم اصليه نامنی آلان محاكم نظاميه ايسه مجتمع حاكمردن مر كيدر . ۱۳۲۹ تاريخنده منفرد حاكمی صالح محكمه لری تشكیل و يواش يواش صلاحيتلری توسيع ايدلدي . دها صو كرا بالعموم دعوالری رؤيت ايتك اوزره اولادرنه ولايتنده و حرب عمومى ي متعاقب آنا طوليدە هر طرفده منفرد حاكملر تشكیل اولندي . منفرد صالح محكمه لرينك قرارلری قطعی يعنى غيری قابل استئناف عد اولنمشدر . حالبو كه منفرد حاكمی بدايت محكمه لرندن و يريلن قرارلری ايكنچي دفعه تدقيق ايتك اوزره مجتمع حاكمردن متشكل استئناف محكمه لری موجود ایدی . ۱۳۴۰ قانونی استئناف تشكيلاتی الغا ايتمش وقاعده اولارق هر طرفده كي محكمه اصليه لك مجتمع حاكمدن تشكیل ايدلسی اساسی قطعی اولارق قبول ايتمشدر . مع مافیه بر ماده موقته ايله ، اوچ حاكمی محكمه اصليه تشكيلي قابل اولمايان محملرده عدليه و كالته منفرد حاكمی محكمه تشكيله مساعده ايتمشدر . بوقانون اوزرينه ولايات شرقيه نك بر قسمی مستثنا اولوق اوزره ، هر يرده اوچ حاكمی اصليه محكمه لری تشكیل ايدلمشدر .

محكمه تميز دائره لرندن هر بری بررئيس ايله آلتی اعضادن مر كيدر .

۴۰ — حاكم منفرد و مجتمع اساسلرندن هر برينك له و عليهنده مطالعه درميان ايديله بيلير .
ذ كرايتديكمز محاكم شرعيه نك الغاسنه ... دائر قانون شرحزه مراجعت صحيفه : ۹
۱۹۲۷ حقوق اصول محاكمه قانونمز ، حاكم منفرد و مجتمع اساسلری آراستنده متوسط

بر اصول قبول ایستد . بصورتہ ، ممکن مرتبہ ہر ایک اصول فائدہ لینی بر اشدیرمک
محدور لینی قالدیرمق ایستہ مشدر .

یکی قانونمزدہ کوردہ تحقیقات ، منفرد حاکم طرفدن ایفا ایدیلیر ، حکم ایسہ ، مجتمع
حاکم طرفدن وریلیر .

حاکم منفردک فائدہ سی شودر : حاکم مذاکرہ ایلہ وقت غائب ایتیمہرک سرعتلہ ،
ومسئولیت تماماً کندیسہ عائد اولارق قرار ویرر . مسئولیتی مدرک اولان بر حاکمک دھا فضلہ
وقت واعتنا ایلہ مسئلہ بی تدقیق ایتیمی احتمالی زیادہ در . نہایت حاکم منفردلہ چوق ایشی آز
حاکمہ رؤیت ایتدیرہرک حاکم مقدارینک تصرفی و کندیلیرینک دھا زیادہ ترفہی تأمین
ایدیلہ بیلیر .

تحقیقاتک منفرد حاکمہ تودی ایلہ بوفائدہ لر قسماً اقتطاف اولونابیلیر . زیر ایشلرک
اک زیادہ تأخیری ، طرفین متخاصمیندن برینک ، معین جاسہ دہ دعوا یہ ویا مدافعہ یہ لایقلہ
حاضر لایماماسی سبیلہ تعلیق ایدلمسندن ، شاهد و اهل خبرہ استماعی ، کشف ، تدقیق خط
وخاتم کی تحقیقات معاملاتک ایفاسندن نشئت ایدیور . بونلرک بر قسمی ذاتاً محکمہ جہ تعیین
ایدلمش منفرد اعضالر یا پئمقدہ ایدی . آنجق مسئلہ یہ بونائب محکمہ نک وضع ید ایدہ بیلیمسی
ایچون ابتداء محکمہ دن قرار آلق مجبوری وقت زیادہ سببیت وریوردی . طرفینک
جوابلرینی آلہرق دعوا یی توضیح و تحقیقاتی اکال وظیفہ سی بر حاکمہ تودیع ایدیلیرسہ
دھا زیادہ سرعتک تأمین ایدیلہ چکی آشکاردر . دیگر طرفدن تحقیقاتک حسن اجرا سندن تک
بر حاکم مسئول اولدیغندن تحقیقاتک اعظمی براعتنا ایلہ اکالہ چالیشیلماسی ملحوظدر .
حاکم مجتمع اصولک فائدہ سی : بواصولہ محکمہ بی تشکیل ایدن اعضالرک مسئلہ اطرافندہ نقطہ
نظر لینی تعاطی و مناقشہ ایتدکدن صوکر احکم ویرملری خطالرک دھا آزاوماسی واعضالرک
بر برینی مراقبہ ایتیمی سبیلہ دہ حکمک دھا بیطرفانہ ویرلمسی ، و حکمہ اشتراک ایدن حاکملرک
افکار عامہ ویا تفوذلی دعوا جیلرک دھا آرتحت تأثیرندہ قلمسی و مقابلہ یہ ، تجاوزہ دھا آز
معروض قلمسی تأمین ایدیلیر . حکم صلاحیتی مجتمع حاکمہ ویرلمکک بوفائدہ لر
غائب اولماز . دیگر طرفدن قانون مدینک تقدیرہ ترک ایتدیکی بک چوق مسائلدہ تک
بر اعضانک حکمنہ اعتماد ایدیلہ مز . بناء علیہ حکم صلاحیتی حاکم مجتمعہ ویرمک فقط
تحقیقات کی تقدیر صلاحیتک قطعی بر شکلدہ استعمالی ایجاب ایتمین خصوصاً صدہ سرعتی

تأمین ایتیمی اعتباریله منفرد حاکمه صلاحیت ویرلمسند نظری اوله رق بویوک بر فائده
مالحوظدر . تطبیقاتده بوشکلتک نه نتیجه ویره جکی بر مدت صوکر آکلاشیله جقدر .

دعوالرک ایکی درجهده رؤیتی اساسی

۴۱ — ۱۲۹۵ تاریخلی تشکیلات محاکم و اصول محاکمه حقوقیه قانونی ، قاعده اولارق ،
هر دعوانک ایکی درجهده یعنی ایکی کره رؤیتی اساسی قبول ایتیمس ایدی . استینافاً ایکنجی
دفعه اولارق دعوالرک رؤیت اساسی ۴ رمضان ۱۳۴۲ و ۹ نisan ۱۳۴۰ تاریخلی « محاکم
شرعیه نك الغاسنه و محاکمك تشکیلاتنه عائد احکامی معدل قانون » ایله الغا ایدلمشدر .
استینافاً دعوالرک یکیدن رؤیت ایدلمسی خطای عدلی بی بر درجه دها تحوید
ایتدیکندن چوق فائده لیدر . استیناف تشکیلاتی الغایه سائق اولان اسباب موجب ایله
استیناف تشکیلاتی لهنده کی مطالعاتمز ایچون مذکور قانون حقنده یازدیغمز شرحه
مراجعت صحیفه : ۳۰ طبعی : جهان کتبخانه سی [۱۳۴۰ قانونندن صوکر انشرا ایدیلن
قانون مدنی بعض مسائله دائر قرارلره قارشى بر طریق استیناف آچمشدر . بوقانونك ۴۰۴ نجی
ماده سنه نظراً وصایت مسائلی برنجی درجهده حل ایدن صالح محکمه لرینك « قرارینه قارشى
تبلیغندن اعتباراً اون کون ایچنده محکمه اصلیه اعتراض ایدیله بیلیر . « قانون استیناف
تعبیری قولالانمق ایسته مامشدر . فقط بو اعتراض طریق استینافدن باشقه برشی دکلدر .
هر حالده ، محکمه اصلیه ، صالح محکمه سنك قرارینه اساس اتخاذ ایتدیکی وقایعی بر کره
دها تدقیق ایده جکدر .

اصول محاکمه قانونمرك اقتباس ایدلدیکی نوشتالدهده استیناف طریق ۱۸۷۸ — ۱۸۸۲
تاریخنده الغا ایدلمشدر . یکی قانونمزه ، نوشتال قانوننك اساس اتخاذ ایدلمسنك باشلیجه
بر سببی ده بودر . آنجق بالخاصه عائله حقوقنه دائر مسائلده دعوانك ایکنجی درجهده
رؤیتنه احتیاج قطعیدر . فی الحقیقه عائله حقوقنده مهم قانونی مسئله لرک ظهوری نسبة آذرر .
بالعکس مسائل تقدیریه چوقدر ایلك تقدیر ، بالضروره سطحی اولدیغندن دوغرو اولماق
احتماللری چوق فضله در .

نوشتال قانطونی ، تشکیلات عدلیه قانون لایحه سی اسباب موجب مضبوطه سنده بیان
ایدلدیکی وجهله « تجربه ایله معلومدر که عائله حقوقنده ، بالخاصه مسائل مادیه نك تقدیرینه
تعلق اعتباریله ، اك زیاده بوشانمه حالنده ، چوقوقلرک کیمه تودیع ایدیله جکی مسئله سی

اطرافنده دعوا بویوک بر اهمیت اکتساب ایده جکدر ، نوشتاتل بویوک مجلس مجموعه سی جلد ۹۰ صحیفه : ۴۶۶ بناء علیه حاکمک ، نتیجه سی پاره ایله حساب ایتمک ممکن اولمایان مسائله کی تقدیراتنده بویوک بر اصابت بولنمازسه وخیم نتیجه لر حاصل اوله بیلیر . مثلاً نوشتاتل اسباب موجب مضطه سنده بالخاصه قید ایدیلن مسئله یی آلام : بدایتده ، طرفیک یکدیگری نیک قصورینی میدانه چیقارمغه جسارت ایده مه مسندن ویا اثبات ایده مه مسندن حاکم آلدانوب چوجوغنی بابا ویا آناسنه تودیع ایتدکن صوکر ، حقیقت تظاهر ایده ر و حاکمک قراری چوجوغک منفعتی اخلاص ایتدیکی اثبات اولونورسه بوقرارک بهممه حال تصحیحی لازمدر . شبه یوق که مملکتک آتسی ، چوجوقلرک ممکن مرتبه اعتنالی بر تربیه آلمسه وتحصیل کورمسنه متوقفدر .

ایشته بواسباب موجبیه بناء در که قانون مدنی وصایت ایشلرنده استیناف طریقنی آچمشد . وینه بوملاحظه ایله نوشتاتل ۱۹۲۵ تاریخی تشکیلات محاکم قانونی ۱۵ نجی ماده سنده بوشانما وایریلق مسائله ، صلح حاکمک ، یالکزجه تحقیقات یاپوب عائله محکمه سنک ایکی اعضاسی التحاقیله حکم ویرمسی وقرارلرینک قانطون محکمه سنده استینافاً تدقیق اساسی قبول ایتمشد .

یکی حقوق اصول محاکمه لری قانونمیزک لایحه سنده استیناف اساسی تکلیف ایدلمش ایدی . بوتکلیف بویوک ملت مجلسی طرفندن تصویب ایدلماشدر . شو قادار که ۴۲۸ نجی ماده ده محکمه اصلیه طرفندن مسائل ماده یه نیک تقدیرنده وقوعبوله جق خطا نقضی ایجاب ایدن بر سبب اوله رق قبول ایدلماشدر . بناء علیه تقدیری حاکمه عائد اولان مسائله برنجی درجه ده دعوائی رؤیت ایدن حاکمک تقدیراتی مصیب اولماسنه ومثلاً ثابت اولان احواله نظراً محکمه چوجوغنی آنایه تسلیم ایتمک لازم ایکن بابایه تسلیم ایتمش بولنماسنه مبنی حکمک نقضی طلب اولونابیلیر . محکمه تمیزده یکیدن دلیل ابراز واقعه سی جائز اولوب اولمایه جفی حقنده یکی حقوق اصول محاکمه لری قانونی شرحه مراجعت .

محکمه تمیز ، دلائل موجودیه نظراً حادثه ده حاکمک حق تقدیری شو ویا بوصورتله استعمال ایتسی لازم کلدیکنه دائر ویردیکی قراری تطبیق ایتمک اوزره دعوائی تکرار محکمه اصلیه کوندرمسی زائد بر مراسم کوریلیر . محکمه تمیزک قرارینی دوغریدن دوغری به ویرمسی اساسی چوق کره ایشلری تسریع ایدر .

ديكر طرفدن ، استيناف محكمه لرينك موجود اولماسى نتيجه سنده بالضروره قبول ايديلن بواساس محكمه تميزك ايشلريني چوغالتاجقدر . استيناف محكمه لرينك الغاسندن صوكرا محكمه تميز ، اتي بر عدالتك توزيبي نامنه كنديسني مسائل تقدير يه مداخله مجبوريتنده عدايتسندن ايشلري صوك درجه چوغالمشدر .

حالبوكه محكمه تميزك ايشلري فضله سيله تحديد ايدلمدكجه تعميق تدقيقات ايله ايشلري وقت وزمانيله انتاج ايتسي امكانسز قالير . بناء عليه ، محدود مقدارده اولسه بيله ، استيناف تشكيلاتى احداثده بر ضرورت كوريلير . بو حالده محكمه تميز منحصر آ قانون مسئله لري ايله اوغراشهرق ايشلري كوني كونه تعميقاً انتاجه وقت بولايلير .

دردنجي فصل

حاكمرك تعييني

۴۲ — حاكمرك صورت انتخاب وتعيينلري مسئله سي ، بويوك بر اهميتي حازدر : مملكتنده عدالتك بحق توزيبي تأمين ايديله بيلمك ايچون حاكمرك بعض اوصافي حاز اولمالي لازمدر . از جمله حاكمرك ، هر مسئله يي آكلايه بيله جك بر درجه ده عمومي معلوماته وصوكر حقوق علمنده درين بر وقوفه صاحب اولملي اقتضا ايدير . بوندن باشقا حاكمرك اخلاقاً متين ، ناموسلي ، ذكي اولملي لازمدر .

حاكمرك انتخاب وتعيين اصولي ، بو اوصافي اك زياده حاز اولان كيمسه لك سه چيلمسني ممكن اولديغي قادار تأمين ايتمليدر .

۴۳ — حاكمرك انتخابلري ايچون مختلف اصولر تكليف اولتمقددر . بو اصوللردن هر بري بعض مملكتلرده تطبيق ايدلمش ويا ايدلمكددر .

برنجيسي ، مبعوثلر كي ، حاكمرك ده رأي عام ايله انتخابي اصوليدر . بو اصول فرانسه ده ۱۷۹۳ تاريخندن ايلك جمهوريتك ۸ نجى سنه سنه قادار تطبيق ايدلدي . بوكون اسويچره نك بعض قانطولونده وجاهير متحده آمريكانك بعض حكومتلرنده جاريدير .

بو اصول ظاهرده نظرياته موافق كوريلير : قوة قضائيه مستقل اولديغنه كوره ، بوقوتي تمثيل ايدن حاكمرك ، حاكميته صاحب اولان ملت طرفندن دوغريدن دوغريده انتخاب ايدلمليدر . بو شرائط داخلنده انتخاب اولنان حاكمرك ، قوة اجرائيه يه قارشى دها زياده مستقل اولور .

نظریاته بر درجه موافق اولان بو اصول فوق العاده محذوراید. زیرا انتخاب اصولک اساسی، بو صورتله توجیه ایدیلن وظیفهک موقت اولماسیدر. بو تقدیرده حاکم، قوه اجرائیهیه نظراً مستقل اولقله برابر کندیلرینی انتخاب ایدهنره قارشی مستقل اوله مازلر. ویکیدن انتخاب اوله بیلملرینی تأمین ایچون عدالتدن الحراف ایتملری امکان داخلندهدر. حاکمک قید حیات ایله انتخابلری حالنده بو محذور اورتهدن قالقه بیلیرسده بوجه آتی بیان ایدیلن محذور دائماً باقیدر.

منتخبیلر، عمومیتله، هر نامزدی سیاسی، اجتماعی فکرلرینی نظر دفته آله رق انتخاب ایدهلر. نامزدی، قدرت علمیه سی سجه و متانت اخلاقیه سی نظر دفته آله رق انتخاب ایتمز. ذاتاً بوجهی تحقیقه مقتدر دکلدر. بلکه هانکی نامزدک علناً اظهار ایتدیکی فکری کندینی اوقشارسه اونی انتخاب ایدر. انتخاب موقت اولمایوب، قید حیات ایله اولور و حاکم غیر قابل عزل بولونورسه محذور دهها زیاده لشر. بناء علیه بو اصول شایان قبول اوله ماز.

۴۴ — ایکنجی اصول قوه اجرائیه طرفندن حاکمک انتخابی شکلدر. بلا قید و شرط قوه اجرائیهیه بوصولیتی ویرمک، تفریق قوا اساسنه مخالفدر. جائز اوله ماز: حاکمک قوه اجرئیهک تأثیر و نفوذی آلتنده قالیرلر.

۴۵ — حاکمک بعض شرائطی حائز اولان نامزدلر آراسنده و معین بر شکل داخلنده قوه اجرائیه طرفندن انتخاب و تعیین ایدیله بیللمسی الک موافق بر اصول کورونمکدهدر. ۱۲۹۳ قانون اساسی سی و ۱۳۴۰ تاریخی تشکیلات اساسیه قانونی (ماده: ۵۶)، حاکمک انتخاب و تعیین کیفیتنی قوه اجرائیهک صلاحیتنی داخلنده عدایتمکله برابر حاکمکک بیطرف و وقوف و معلومات صاحبی مستقل اولماسنی تأمین ایچون بر قانون مخصوص ایله حاکمکک شکل و شرائط انتخابلرینک تعیین ایدیللمسی اساسنی وضع ایتمکدهدر. ۱۲۹۳ قانون اساسی متعاقب نشر ایدیلن ۱۲۹۵ تاریخی تشکیلات محاکم قانونی حاکم اولقی ایچون ایجاب ایدن شرطلری تعیین ایتمش، بو شرائطی حائز اولمایانلرک حاکم تعیین ایدلمسی جائز عدایتماش ایدی. بو شرائطی حائز اولانلری ده انتخابده عدلیه ناظری سربست اولمایوب معین اشکاله رعایته مجبور ایدی.

تشکیلات محاکم قانونک حاکمکک صورت انتخابنه دائر اولان حکمی ۲۶ تشرین اول ۱۳۴۲ تاریخده تعدیل ایدلدی.

۴۶ — صوك تشكيلات اساسيه قانونمزي متعاقياده ۳ مارت ۱۹۲۶ تاريخنده نشر ايديلن حاكم قانوني حاكم كرك شرائط و صورت انتخابي تعيين ايتكمده در . بو شرائطي حائر اولمايان هيچ بر كيمسه نك حاكم تعيين ايدلسي حائر دكلدر . و معين شكل خارجنده عدليه وكالتي طرفندن كيمسه حاكم كيمه تعيين ايدلك اوزره رئيس جمهوره عرض ايديله مز .

۴۷ — ۳ مارت ۱۹۲۶ قانوني حاكم كيري ايبي صنفه و هر صنفده بولونان حاكم كيري ده متعدد درجه لره آرمقده در . ايكنجي صنف حاكم كير محكمه تميزي تشكيل ايدن حاكم كيردر . برنجي صنف ايسه ديكر محاكم اعضا ورئيسلريد .

بو قانون ، قضا وظيفه سييله مأمور اولمايوب يالكز اداره عدليه ده وظيفه صاحبي اولان بواعتبارله قوة اجرائيه نك تحت امرنده بولونمق لازم كن عدليه مفتش لرني ، عدليه وكالتي ذات و حقوق و جزا ايشلري مدير لرني ، مدعي عموميلري و وكالت مستشار لرني ده حاكم كير صنفندن عد ايتكمده و بناء عليه عين شرائطه تابع طوتمقده در .
عدليه نك اداره مأمور لرني ، حاكم كير شرائطه تابع طوتمقده احتمال كه بويوك بر اصابا يوقدر .

قانون ، عدليه اداره مأمور لرنيك حاكم كير شرائط و اوصافي حائر اولماسني لازم عد ايتمش ايسه ده استثناء ، كنديلرني انتخاب صلاحيتي دوغريدن دوغري به عدليه و كالته و بر مشدر .
(ماده : ۱۲) شو قدر كه قوة اجرائيه مأموري اولان مدعي عموميلر حاكم كير حقنده معين اصوله توفيقاً انتخاب ايدلك لازم كلير . انجاق ، تميز محكمه سي باش مدعي عمومي سي ايكنجي صنفه داخل حاكم كير آراسندن اولمق اوزره دوغريدن دوغري به عدليه و كيلي طرفندن انتخاب اولونور [ماده : ۱۶]

۴۸ — حاكم اولمق ايچون ايجاب ايدن اوصاف و شرائط قانونك ۲ نجى ماده سنده تعداد ايدلمكده در :

۱ [تورك اولمق ۲] يكرمي ياشني بيتيرمش اولمق ۳ [عسكر ليكجه ايلديشيكي اولماق
۴ [ساري ويا وظيفه سني كورمكه مانع خسته لني ، سقطلني اولماق ۵] آغير حبسي ويا او درجه ده بر جزا ويا ناموس وحيثيه دو قونور بر جرم دن ويا خود وظيفه مأموريتني سوء استعمال دن دولايي ده خفيف بر حبس ايله محكوم ويا سوء حال ايله ديله دو شمه مش اولمق ۶ [تورك حقوق فاكولته سي ويا انقره حقوق مكنبدن مأذون اولمق : قانونك ظاهر

افاده‌سندن اجنبی حقوق فاكولته‌لرندن مأذون اولانلرك دوغرىدن دوغرىدى به واجنبی حقوق فاكولته‌سندن مأذونیت رؤسنى حائز اولانلرك ايسه استانبول حقوق فاكولته‌سى ويا آنقره حقوق مكته‌بی پروغراملرینه نظراً نقصان قالان درس‌لردن موفقیتله امتحان ویرمك شرطيله ، حاكم تعیین ایديله بيله جكلری آكلاشلمقه در بز ، قانونك عباره‌سنده بر ذهول اولدیغی قناعتنده يز . فی الحقیقه اجنبی حقوق فاكولته‌سندن مأذونیت رؤسى آلانلر ، مأذون و مأذونلر ، مأذونیت رؤسى آلمش دیمكدر . احتمال كه قانونك مقصدی اجنبی فاكولته‌لرندن دو قوتور عنواتی حائز اولانلری امتحانه تابع طوتماق یالكز اجنبی فاكولته‌لرندن مأذون اولانلری تورك حقوقدن امتحانه تابع طوتمقدیر .

۴۹ — بوشراطی حائز اولان نامزدلرك حاكمه تعیینی ، صورت تشكلی حاكمه قانونك ۸ نجی ماده‌سنده کوستریلن انتخاب انجمنی طرفندن انها ایدیلیر . بوانجمن عدلیه و کیلک طبیعی ریاستنده ؛ عدلیه و کیلی بولمادیغی زمانلرده محکمه تمیز رئیس‌لرندن برینک ریاستی آلتنده اجتماع ایدیر .

محکمه تمیز رئیسیده بولمازسه عدلیه مستشاری ریاست ایدیر .
انجمن بوذواتدن باشقا ، اوج تمیز اعضاسندن وذات ، حقوق ، جزا ایش‌لری مدیرلرندن و تفتیش هیئتئ رئیسندن تشکل ایدیر .

« انجمن رئیس ايله تمیز هیئته منسوب اعضالر هر آلتی آیده بر تمیز محکمه‌سی عمومی هیئتجه انتخاب اولونورلر » آنجق قانونك ۳۷ نجی ماده‌سینه نظراً « تمیز محکمه‌سی جمهوریت مرکزینه کلنجهیه قدار انتخاب انجمنی مستشارك رئیس‌لیکی آلتنده تفتیش هیئتئ رئیس وذات و حقوق جزا ایش‌لری مدیرلرندن مرکدر . »

بوانجمن طرفندن انتخاب ایدیلن نامزدلری عدلیه و کیلی اسباب موجب بیان ایدیرك رد اتمك صلاحیتئ حائدر . عدلیه و کیلی اخلاق و سبجیه اعتباریله نامزدی مناسب کورمدیکی اسباب موجب سنی‌ده بیان ایدیلیر . بونك بیانی ايسه آغیر اولدیغندن وایسته- نیلیدیکی تقدیرده بو بایده اسباب موجب بولمقه مشکلات موجود اولمادیغندن ، عدلیه و کیلی اسباب موجب درمیانته مجبور ایتماك موافق ظن ایدیلیر .

۵۰ — تمیز اعضالریك انتخابی بو شکله تابع دکلدر ؛ تمیز اعضالریك انتخابنده عدلیه و کیلی ده بویوك بر صلاحیت مالکدر . فی الحقیقه بدایتده جاهل و اخلاقجه متین

اولمانيان کيمسه لری حاکمک صنفه صوقامق ایچون شکله فضله اهمیت ویرلمک لازم کایر ایسه ده صیقى شرائط داخلنده حاکمکه کلش وقدمی دولدیرمش اولانلری تمیز حاکمکه ترفیع ایچون اوقدر شکلپرست اولقده معنا یوقدر .

عدلیه وکیلی تمیز اعضالغنه لایق کوردیکی نامزدلری محکمه تمیزه بیلدیرر . محکمه تمیزده بونلردن اوچنی آرر ، عدلیه وکالتی محکمه تمیزجه ترجیح ایدیلن اوچ نامزددن برینک تعیننی رئیس جمهوره انها ایدر . [ماده : ۱۵] محکمه تمیزک ، تمیزاعضالغنه ، عدلیه وکیلی طرفندن تکلیف ایدیلن نامزدلر خارجندن بر نامزد کوسترمسی جائز دکلدر .

عدلیه وکیلی ، تمیز محکمه سی باش رئیس ، تمیز ایکنجی رئیس لری ایله باش مدعی عمومی آراسنده انتخابده تام بر سربستی یی حائزدر .

۵۱ — حاکمک ترفیعی انها صلاحیتی ، عدلیه وکیلنه عاندر . فقط قانون اول امرده انتخاب انجمنی طرفندن ترفیع قراری ویرلمسی لازم عدا تمکدهدر .

تفریق انجمنی طرفندن بر ترفیع دفتری تنظیم ایدیلر . تفریق انجمنی « تمیز محکمه سی عمومی هیئتک آراسندن سچه چکی اوچ کشی ایله تفتیش هیئتی رئیس و ذات ایس لری مدیرندن مرکبدر » . [ماده : ۱۰]

اسملری ترفیع دفترینه کچنلر انتخاب انجمنی طرفندن ترفیع ایدیلر . دفتره کچمه مش اولانلر ترفیع ایتدیریلر . ترفیع حقنی حائز ایکن اسملری دفتره کچیرلماش حاکمک ، انجمن انتخابه مراجعت و حققرینی اثبات ایدرک ترفیع دفترینه قیدلرینی اجرا ایتدیرر بیلر .

قانونک تعیین ایتدیک بر درجه دن دیکرینه ترفیع ایچون اودرجه ده الک آشاغی اوچ سنه خدمت شرطدر . مع مافیه بعض احوالده قدمه ضم ویا قدمدن تنقیص اولونور .

بو شرط تحقق ایتدکن صوکر ، ترفیع ایدرک حاکمک تفتیش لایحه لرینه نظراً اخلاق و سجیه اعتباریلده ترفیعه لایق بولماسی لازمدر . حاکمک ترفیعده ، محکمه تمیزجه طوتیلن دفترلر کچیرلماش حاکمک علمی اهلیتی حقننده کی مشروحاتده نظر دقتده بولوندیریلر .

بناء علیه قدم اعتباریلر ترفیعه کسب استحقاق ایدر نلر میاننده ، تفریق انجمنی ، الک زیاده

اهل وناموسلی کوردیکی حاکمی ترفیع دفترینه کچیرر .

محکمه تمیزک اعضالرینک انتخابنده بوقاعده جاری دکلدر .

بشنجی فصل

حاکم حقنہ تقدیر و انضباط معاملہ لری

۵۲ — قوہ قضائہ نک استقلال ایچون حاکم لک تعیین ، ترفیع و ترقی لرنده ، تقدیر و تظیل لرنده قوہ اجرائیہ و تشریعیہ نک سربست اولماسی لازم اولدیغی قادر عزل لری و حق لرنده انضباطی جزالر ترتیبدهده سربست بولماسی لازمدر .

حاکم لک قابل عزل اولماسی ، حاکم ایچون امتیاز اولمقدن زیاده عدالت طلبنده بولونانلر ایچون برتأمیناندر . قورقو ایچنده حاکم عدالت ایفاسنه مقتدر اوله ماز . سیاسی جریانلرک ، نفوذلی دعوا جیلرک تأثیراتی آلتنده قالیر .

بوملاحظه ایله ۱۲۹۳ قانون اساسی کی ۱۲۴۰ تشکیلات اساسیه قانونی ده حاکم لک لاینعزل لکی اساسی قبول ایتکدهدر . [ماده : ۵۵] لاینعزل لک اساسی حاکم حقنہ قطع معاش ، تنزیل قدم کی انضباطی جزالرک و یریه مامسنی و موافقت لری اولمادن مأموریتلرینک تحویل ایدیله مامسنی ده ایجاب ایدر .

الحق بواساس ، حاکم لک لایق اولمادیغی افعال و حرکاتیله کوسترنه حاکم لک اولونجهیه قدر مقاملرنده قالمیرنی استلزام ایدر . حاکم لک ، احوال مهمدهده عزل لری و حق لرنده انضباطی جزالر ترتیبی لازمدر : فقط بونک ایچون تأمیناتی بر اصول وضعی شرطدر . [تشکیلات اساسیه ماده : ۵۵] .

۳ مارت حاکم قانونی موجبنجه اولا اخلاق نقطه سندن ویا علمی جهالتندن دولایی حاکم حقنہ مجازات انضباطیه ترتیب اولونابیلیر . ثانیاً قانونک ۱۷ نجی ماده سنه کوره حاکم ، دوعری وچوق عالم اولسه بیله مأموریت یرلرنده کی ایشلرک چوقلغنه وچشیدینه کوره وظیفه سنده موفقیت کوسترنه مدیکی ویاخود یریده بقاسی مأموریتنک نفوذ و اعتبارینه دوقوندیغی وثیقه لری ایله آکلاشیلیرسه رضاسنه باقلمقسزین انتخاب انجمنی قرار یله یری ده کیشدیر یله بیلیر . بوصوک حاللرده حاکم قصوری موضوع بحث دکلدر .

۵۳ — حاکم حقنہ تطبیق اولونابیله جک الک خفیف انضباطی جزا ، اخطاردر : « اخطار معاملہ سی عائد اولدیغی دائره نک » یعنی عدلیه مفتشنک ویا محکمہ رئیسک مطالعه سی ایله عدلیه وکیلی طرفندن یابیلیر اخطاردن ماعد انضباط معاملہ سنک تعیینی انتخاب انجمنه عائددر » [ماده : ۴۳]

انضباطی جزائر ، شدت لری ترتیبیه شونلدر : « اخطار ، توبیح ، قدم تنقیصی ، درجه تنزیلی ، حاکم لکدن اسقاط » یعنی عزلدر . قانون ، ۲۲ نجی ماده سنده انضباطی جزالردن هر برینی ایجاب ایدن سبیلری ذکر ایتمکده در . بونلری تحدیدی اوله رق تعداد ممکن دکلدر . عمومیتله حاکمک اوصافی ایله قابل تألیف اولمایان معاملهلر ، از جمله ارباب ، صالحه سرت معامله ، انتظام سزلق عشرت وسائر منهیاه انهماک ، مکرراً قانونک صراحتنه مخالف قرار ویرمک ، وظیفه ده عجز ، محکومیت جزائیه انضباطی جزایی دعوت ایدن افعالدن عد اولمشدر .

عمومیتله برانضباطی جزایه محکوم اولان حاکمک عینی فعلی تکرار ایتمی دها بویوک انضباطی جزایی موجب کورلشددر .

۵۴ — قانون ، حاکم صنفنه منسوب اولانلرک جرم ایقاع ایتلری حالنده حقارنده تحقیقات و محاکمه نك صورت اجرایی ایچون استثنائی احکام تعیین ایتمشدر . تحقیقات ، عدلیه وکالتنک امری اوزرینه و دوغریدن دوغری به عدلیه مفتشی طرفندن یابیلیر . مع مافیه عدلیه وکیل ، حاکم صنفنه منسوب دیگر برأمورده ده تحقیقاتی یابدیره بیلیر .

تحقیقه مأمور اولان ذات مستنطق صفت و صلاحیتی حائز اولمقله برابر لزوم ویا منع محاکمه قراری ویره مر . یالکتر حادثه بی تصویر وقناعتی عدلیه وکیلته برابور ایله بیلدیرر . عدلیه وکیل بوفذلک کی جنایت محکمه سنه کوندرر . جنایت محکمه سی تحقیقات جاریه به نظراً لزوم ویا منع محاکمه قراری اتخاذ ایدر . حقنده لزوم محاکمه قراری ویریلن حاکم ، جنایت بوکونکی آغیر جزا دائره سی اعضاسندن ایسه محاکمه سی تمیز محکمه سنه ؛ دکل ایسه منسوب اولدینی آغیر جزا محکمه سنه عأددر . تمیز اعضایی حقنده تحقیقات قرارلری ، تمیز جزا دائره سی طرفندن ویریلیر ؛ بو دائره جه ویریله جک لزوم محاکمه قراری اوزرینه حاکم دیوان عالیده محاکمه ایدیلیر . حاکم لک ، جرم مشهود حالنده کی شخصی جرم لری حقنده کی تحقیقات ده جنایت محکمه سی طرفندن اجرا ایدلکدن صوکرأ محاکمه لری مافوق محکمه سنجه اجرا ایدیلیر . « ماده : ۲۹ »

اصول محاکمه حقوقیه مدرسی

مصطفی رشید